

159158

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
UYGULAMALI BİLİMLER EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
SERAMİK EĞİTİMİ BÖLÜMÜ

ISLAHEVLERİNDEKİ ÇOCUKLARIN TOPLUMA
KAZANDIRILMASINDA SERAMİK EĞİTİMİNİN ETKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Muhammet ILGIN

TEZ DANIŞMANI
Yard. Doç. Dr. Olcay BORATAV

ANKARA – 2005

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Muhammet ILGIN'a ait "İslahevlerindeki Çocukların Topluma Kazandırılmasında Seramik Eğitiminin Etkileri" adlı çalışma jürimiz tarafından Uygulamalı Sanatlar Eğitimi Adabilim Dalı Seramik Eğitimi Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Üye:

Prof. Dr. Gülşen PARLAR

Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

Başkan:

Olca Boratav

Akademik Ünvanı, Adı Soyadı (Danışman)

Üye:

Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

Yrd. Doç. Dr. F. Vildan Egelioğlu

ÖZET

Çağdaş ve uygar bir yaşamın gelişmesindeki en önemli olgu eğitimidir. Ulusların gelişmişlik düzeyi yetiştirdikleri bireylerdir. Eğitim aileden başlayarak okul ve çevre ilişkisi içerisinde şekillenmeye ve bireyin kişiliğini oluşturmaya başlar.

Çocuklar çevrelerinde gelişmekte olan olayları izleyerek kendilerine davranış modelleri oluştururlar. Sanat eğitimi, çocukların kişiliklerinin olumlu yönde gelişmesini, mutlu olmalarını, başkalarıyla barışık yaşamasını sağlar. Sanat bir ifade şeklidir. Çocuk kelimelerle anlatamadığı iç dünyasının zenginliğini; hüznünü, mutluluğunu, sanat sayesinde ifade eder.

Her çocuk masum olarak doğar, büyüklerin ellerinde şekillenir. İlk eğitimi aileden alan çocuğun, Almış olduğu bu eğitim sağlıklı, bilinçli ve sevgi dolu ise ilerde yaşamla uyumlu bir yetişkin, bunların tam aksi olduğunda ise, kural tanımayan uyumsuz, antisosyal bir kişi olur ve suça yönelir.

Suç “insanın kendi çıkarları için başkalarına isteyerek zarar vermesidir” (Adler) şeklinde tanımlanır. Çocuklar suçlu doğmaz, ancak suça itilirler. Buna etken olan aile, okul, çevre şartlarıdır. Suç işlemleri halinde ise topluma kazandırılmak için yeniden eğitilmek üzere ıslahevlerine yerleştirilirler. İslaheevinde çocukların meslek eğitiminden hariç, sanat eğitimiyle kendi dünyalarının ifade edilmesine olanak tanınır.

Sanat eğitimi içinde yer alan Seramik eğitimi; hem psikomotor davranışları geliştirirken hem de çocuğun psikolojik olarak rahatlamasına olanak sağlar. Birey aldığı sanat eğitimiyle, düşünce, duygu ve becerilerini geliştirir. İnce ayrıntıları görebilen duyarlı üretken, kendine güvenen bir yapı oluşturur. Kişilik; birey diğer bireylerden ayıran belirleyici bir özelliktir. Eğitim ve sanat eğitimi; kişiliğin olumlu olarak oluşmasını sağlar. Freud’a göre kişilik; id, ego, süper ego olmak üzere üç

bölümden oluşur. Kişinin ruhsal dengesini sağlıklı bir biçimde devam ettirebilmesi için bu üç öge denge içerisinde olmalıdır. Dengeyi sağlayan öge ise egodur.

Bireyler içsel çatışmalara çözüm bulabilmek ve gerilimden kurtulabilmek için çeşitli savunma mekanizmaları geliştirmişleridir. Bu yöntemler; bastırma, yadsıma, yüceltme, özdeşim kurma, kaçma, düş kurma, saplanma, dengeleme, yer değiştirme ve mantığa bürünmedir. Savunma mekanizmaları çok kullanıldığı zaman psikolojik sorunlar ortaya çıkabilmektedir.

Doğumdan itibaren öğrenmeye başlayan birey; çeşitli büyüme evrelerinde sorunlar yaşar. Özellikle ergenlik çağında yaşanan sorunların çözümü, öncelikle aileden başlayarak okul-çevre ilişkisinde şekillenir. Bu dönemlerde aile, toplum ile aralarında çıkan çelişkiler sevgi ve eğitim ile çözüm bulabilir.

Bu tezde yazılı kaynaklar belgesel tarama yöntemiyle araştırılmıştır. Ayrıca Keçiören İslahevi seramik öğretmeniyle yapılan röportaj da yer almaktadır. Bu ıslahevindeki çocukların Zafer Çarşısı'nda sergilenen ürünlerinin fotoğraflanarak belgelenmesi ve teknik olarak değerlendirilmesi de bunlardandır. İslahevi seramik öğretmeni Yusuf Yıldız ile yapılan röportajda çocukların topluma kazandırılma çabası içerisinde Seramik eğitiminin önemi vurgulanmıştır.

ABSTRACT

Education is the most important fact for modern life to develop. Development level of a nation is its own individuals raised. Education starts from family and shapes in school and surroundings forming personality.

Children constitute behavior models for themselves by observing occurrences in their surroundings. Art education improves child personality in constructive way, and makes children happy and peaceful. Art is a self expression way. Child expresses richness of his/her own world, his/her sadness and happiness by means of art.

All children are born innocent and shaped in the hands of matures. Children taking their first education in the family becomes a mature harmonious with life if their first education is healthy, conscious and full of love. When opposite happens, they become rebellious, inharmonious, and antisocial persons and tend to commit crime.

Crime is described as “harming to other people intentionally” by Adler. Children are not born as criminals, but caused to commit crime. The reason is the family, school and environment conditions. If they commit a crime, they are put into reformatory to be reeducated and socialized. In reformatory, children are given opportunity to express themselves by art education, apart from trade education.

Ceramics in art education improves psychomotor behaviors of the children and also provides the children to be relieved. Individuals improve their ideas, feelings and skills by the art education they take. They constitute a productive, self confident and sensitive structure that is able to see nuances.

Personality is the most designating property that distinguishes a person from another. Education including art provides personality to improve positively. Regarding to Freud; personality consists of three parts as id, ego and super ego. For an individual

to maintain his/her psychological balance as healthy, these three elements must be balanced.

Individuals develop several defense mechanisms to find a solution to their inner conflicts and to get rid of stress. These methods have to be shaped as suppressing, denying, exalting, identifying, escaping, dreaming, sticking, balancing, replacing and reasoning.

When defense mechanisms are used frequently, psychological problems may appear. Starting from the birth, individual encounters several problems during growing phases. Solutions of the problems in adolescence phase are shaped firstly in family than in school-environment relations. In this phase, contradictions between the individual and family/society can find solutions by love and education.

In this thesis, written sources were studied by literature search. There is a feature report realized by asking questions to Ankara Kecioren Reformatory ceramics teacher during an exhibition in Zafer Carsisi. Additionally, photographs of the ceramic wares that children made, and technical evaluation of these wares are included in the thesis. In the feature report done with ceramics teacher Yusuf Yildiz, importance of the ceramic education in effort of socializing the children in reformatories was emphasized.

ÖNSÖZ

Tüm zorluklara rağmen desteğini esirgemeyen danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Olcay BORATAV'a, Sayın Prof. Dr. Gülsün PARLAR hocama, Ankara Üniversitesi Elektronik Mühendisliği'ndeki sevgili ağabeyim Dr. Hakkı Alparslan ILGIN'a ve bölümündeki asistan arkadaşlara, sevgili annem Fatma ILGIN'a, Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde Taekwon do takım kurucusu Ali Mete DERViŞ hocama ve öğrencilerime, Psikolog arkadaşlarım Özleme ve Denize, ilhamlarını esirgemeyen gönül dostlarım Tanzer ve Mert'e istatistik uzmanı Pelin hanıma biricik annem Fatma ILGIN'a ve nişanlım Özge GÜRER'e teşekkür ederim.

Ankara Haziran 2005

Muhammet ILGIN

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖZET	i
ABSTRACT	iii
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
BÖLÜM I	
GİRİŞ	1
1.1 Problem	1
1.2. Amaç	4
1.3. Önem	5
1.4. Sayıtlar	5
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	6
1.7. Yöntem	6
1.8. Evren ve Örneklem	7
1.9. Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi	7
BÖLÜM II	
EĞİTİMİN KİŞİLİK GELİŞİMİNE ETKİLERİ	8
2.1. Eğitim	8
2.2. Sanat Eğitimi	10
2.2.1. Sanat Eğitiminin Birey ve Toplum İçin Önemi	11
2.2.2. Sanat Eğitiminin Gerekliliği	12
2.2.3. Sanat Eğitiminin Yaratıcılık ile İlişkisi	14
2.2.4. Sanat Eğitiminin Amaçları	16
2.2.5. Kişiliğin Geliştirilmesine Dönük Amaçlar	16

Sayfa No

2.2.6. Toplumsal Çevre ile İlişkiye Girerek Grupla İş Yapma Alışkanlığını Geliştirmeye Dönük Amaçlar	17
2.2.7. Doğa ve Kültür Değerlerine Sahip Çıkma Anlayışının Geliştirilmesine Dönük Amaçlar	18
2.2.8. Sanat Eğitiminde Çalışma Alanları	18
2.3. Seramik Eğitimi	21
2.4. Kişilik Gelişimi	28

BÖLÜM III

ÇOCUKLARIN SUÇA İTİLME NEDENLERİ	35
3.1. Suç	35
3.2. Aile Okul ve Çevrenin Suça Etkileri	35
3.3. İslahevleri	39

BÖLÜM IV

İSLAHEVİ SERAMİK ÇALIŞMALARI	43
4.1. Ankara Keçiören İslahevi Öğretmeni İle Seramik Sergisinde Yapılan Röportaj	43

BÖLÜM V

SONUÇ	47
5.1. Öneriler	48

KAYNAKÇA	50
-----------------------	-----------

BECERİ-TUTUM ÖLÇEĞİ	53
----------------------------------	-----------

Ankara Keçiören İslahevi Seramik Sergi Çalışmalarının Fotoğrafla Sunulmasının Amaçları	58
---	----

EKLER	59
--------------------	-----------

EK – 1. ANKARA KEÇİÖREN İSLAHEVİ SERAMİK SERGİ

ÇALIŞMALARINDAN FOTOĞRAF ÖRNEKLERİ	60
---	-----------

Fotoğraflardaki ürünlerin değerlendirilmesi	95
---	----

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem

Çağdaş, uygar bir toplumun gelişmesindeki en önemli olgu, eğitimidir. Ulusların gelişmişlik düzeyi, yetiştirdiği bireylerle eşgüdümlü olarak yükselir. Eğitimin birimi olarak okul, bireylerin istenilen hedeflerde yetiştirilip, toplumların gereksinimlerini karşılamada hayati bir öneme sahiptir.

Sanat eğitimi, eğitimin biricik parçalarından biridir. “İnsanın genel eğitimi bir bütünlük içerisinde düşünürsek, sanat eğitimi genel eğitimin bir parçası kabul etmek zorundayız.” (Gençaydın, 1990: 43).

“Sosyoekonomik yapılarını düzenlemiş toplumlara bakıldığında, yaratıcılığın ön planda olduğu eğitimin, öncelikle ailede başlayarak sonra da, temel eğitim kurumlarında uygulandığı görülmektedir.” (Etike, 1995: 14).

Bugün bilim, teknoloji ve sanat alanlarında gelişmiş toplumların, geçmişten günümüze, sahip oldukları ince sanat anlayışlarını, eğitimin birçok alanlarına kanalize ettiklerini görmek mümkündür. İnsan ruhundaki yaratıcılığın keşfedilmesi ve geliştirilmesi, sanat eğitimi ile başlamaktadır.

Sanat eğitimi, gönderdiği mesajla, “insanın uyumlu, dengeli bir kişilik kazanması ereğine yönelik, eğitimin ağırlıklı ve eğitbilimsel sorunlarla ilgilidir.” (Etike, 1995: 20).

Sanat eğitiminin gerekliliğine dair, “...herkes için gerekli olan bir kişilik eğitimidir. Burada sanat eğitiminde amaçlanan, sanatçıyı yetiştirmeye yönelik eğitim değil, bireyin sanat yoluyla eğitimi yani bireyin estetik eğitimidir. Başka bir deyişle,

insanın yaratıcı güçlerini ortaya çıkarmasına yardımcı olacak koşulları hazırlayan ve bireyin kişilik kazanmasını sağlayan bir etkinliktir.” (Gençaydın, 1990: 44).

Toplumumuzun çoğunluğunu oluşturan çocukları olumlu yönde geliştirmek, mutlu, uyumlu, kendisi ve çevresiyle barışık yaşaması için eğitmek gerekmektedir.

Sanatın eğitsel işlevi sayesinde, çocuğun enerjisi, değerlendirilmekte, yaşam için temel bir öge olan, uyum, sağlanmaktadır.

Güzel sanatların önemli bir kolu olan seramik sanatı, bireyin psikomotor davranışlarının geliştirilmesi ve üç boyutlu soyut kavramların, zihinsel gelişim üzerinde önemli roller üstlenmesinde etkindir. Gerek çocuk, gerekse yetişkinlerin rehabilitasyonlarında, sanat eğitiminin ögesi olan, seramik eğitimi, özellikle gelişmiş toplumlarda, önemli bir yere sahip olmaktadır.

Çocuk, genç, yaşlı, özürlü, suçlu, ya da bireylerin yaşam standardının yüksek veya düşük olması, seramik eğitimi ile ilgili bir etkinliğin oluşmasında olumsuzluk yaratmamaktadır.

Seramik eğitimi esnasında, çamur (kil) ile buluşmak, ona şekil vermek, duygu ve düşünceleri bu şekilde ifade etmek sayesinde, negatif oluşumların önüne geçilebildiği için, bir tür meditasyon işlevi de görür. Keza bu buluşmada gerçekleşen, konsantrasyon halinin devamı, o gün içerisindeki olumsuz yaklaşımların, zihinden uzaklaşmasını sağlamaktadır.

Yaşamda, olumsuz etkileşim içerisinde bulunan birey, çocukluktan ergenliğe kadar geçirdiği süreçte suça yönlenebilir. Yanlış bir eğitim ile yönlendirilmiş olan çocuk ise, her an suç işlemeye hazırdır.

‘Suç’ kelimesi; “Kanunun cezalandırdığı fiil.” (Turgut, 1985: 5). olarak tanımlanmaktadır. Bu tanıma göre, kanuna karşı gelen suç işlemiştir ve cezalandırılması gerekmektedir.

Çocuğun kendine özgü bir çevrede yetiştirdiği ve davranışlarının, yetişkinler hakkında genellikle kabul edilen değerler sisteminde karşılığı olmayan, saik nedenlere dayandığı ve çocuklarda görülen anormal veya suçlu eylemlerin, kökeninin, genellikle bu meçhul varlıkla, onun iyice uyum göstermediği ve ekseri kendisini yaralayan yetişkinlerin dünyası ile olan ilişkileri olduğu anlaşılmıştır. (Yücel, 1986: 65).

Ancak çocuklar, bu anlayamadıkları düzen içerisinde suçlandıklarında ve ceza yaptırımı kullanıldığında, çoğunlukla ters etki yaratıp, iyileşme yerine, kötüye yönelmektedirler. Suça yönelmeyi salt çevreyle sınırlamamak gerekmektedir. Ailenin, suça yönelme konusunda, büyük bir yeri olduğu kadar, eğitim ve öğretim, nüfus hareketleri, dini inanışlar, ekonomik ve sosyal koşullar, alkol ve uyuşturucu bağımlılığı da göz ardı edilemeyecek gerçeklerdir.

Çocuklar, işledikleri suçlardan dolayı, cezalandırılır ve topluma yeniden kazandırılmak amacı ile ıslahevlerine yerleştirilirler. “İslahevleri ve cezaevlerindeki gençler ile yurtlarda korumaya alınmış çocuklar için kurumsal hizmetlerin yanı sıra, kurum dışı hizmetlerin örgütlenmesi, bu çocukların meslek sahibi yapılması gibi önlemler, büyük önem taşımaktadır.” (Tuncay, 1985: 77).

İslahevlerinde kazandıkları meslekler, öğrencileri yeniden topluma kazandırma açısından çok önemli görülmektedir. Bu meslekler, marangozluk, tamirat işleri bilgileri ve uygulamaları gibi iş eğitime yönelik çalışmalardır.

Bu dönemlerinde olumlu yönde gelişmesi istenilen suçlu çocuklara, sanat eğitiminin sonsuz olanaklarının sunulması, rahatlatıcı, duygularını aktarıcı, yaratıcılıklarını geliştirici etkiler meydana getirmektedir. Bireylerin, düşünen,

sorgulayan, uyumlu ve disiplinli davranışlar kazanmasının sağlanması açısından, ıslahevlerinde seramik eğitiminin etkileri, araştırma problemi olarak ele alınmıştır. Sanat eğitimi, gelişme çağındaki olan suçlu gençlerin duygularını rahatlıkla anlatabilecekleri ortamı hazırlamaktadır. Sanat eğitiminin işlevselliğinin önemi göz önünde bulundurularak, araştırma ıslahevlerindeki gençlerin gerçekleştirdikleri çalışmalar doğrultusunda yapılmıştır. Araştırma, ‘Çocuklar ve gençler topluma yeniden nasıl kazandırılır?’ sorusunun önemli bir bölümüne ışık tutması açısından gerekli görülmüştür.

Bu ve benzeri soruların yanıtı, ıslahevlerindeki çocuk ve gençlere verilen sanat eğitiminin (resim, seramik vb. etkinliklerin) çocuk ve gencin kişisel ve sosyal uyumuna etkileri saptanarak alınacaktır.

1.2. Amaç

“İslahevlerindeki çocukların topluma kazandırılmasında seramik eğitiminin etkileri” konulu bu araştırmada, amaca ulaşmak için, aşağıda belirtilen sorular yanıtlanmaya çalışılmıştır.

1. Sanat eğitimi ve seramik eğitimi niçin gereklidir?
2. Çocuğun kişilik gelişimi nasıldır?
3. Çocuğun suça yöneliş nedenleri nelerdir?
4. İslahevlerindeki suçlu çocukların kişisel ve sosyal uyumları nasıldır?
5. İslahevlerinde seramik eğitiminin uygulanmasının önemi nedir?
6. İslahevlerindeki çocukların kişisel ve sosyal uyumlarında seramik eğitiminin önemi nedir?
7. Seramik eğitiminin uygulanmasındaki sorunlar ve öneriler nelerdir?

1.3. Önem

Toplumda çeşitli nedenlerden dolayı suça itilmiş çocukların kazanılmasında, seramik eğitiminin önemli bir rolü vardır. Seramik eğitimi, gerek psikomotor davranışların gelişmesinde, gerek düşünsel anlamda, gerekse çocuğun meslek edinmesi ve kendine güven duyması anlamında oldukça önemli etkilere sahiptir. Bu etkiler sonucunda ise, çocuk gelecekteki yaşamında daha başarılı, ne yaptığını bilen, faydalı bir birey olarak topluma kazandırılmış olacaktır.

Ayrıca, ıslahevlerindeki çocukların sanat ve seramik eğitimine yönelik ileride gerçekleştirilmesi düşünülen araştırmalara kaynak teşkil etmesi bakımından da önem kazanmaktadır.

1.4. Sayıtlar

“İslahevlerindeki çocukların topluma kazandırılmasında seramik eğitiminin etkileri” konulu bu araştırmada aşağıdaki sayıtlar göz önünde bulundurulmuştur.

1. İslahevlerinde bulunan çocukların topluma kazandırılmasında seramik eğitiminin katkısı vardır.
2. İslahevlerinde çalışan görevliler ile seramik eğitimi veren eğitimcilerin görüşü yansız ve nesneldir. Yapılacak olan görüşmelerde, görüşmeciler görüşlerini özgür iradeleri doğrultusunda objektif olarak ortaya koymaktadırlar.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmada, ıslahevlerindeki çocukların topluma kazandırılmasında seramik eğitiminin etkileri incelenecektir. Araştırma, ıslahevlerinin incelenmesi aşamasında,

bürokratik engellerin aşılması gerekliliği sebebiyle, yaklaşık olarak bir yıl ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Bu çalışmada sıklıkla kullanılan sanat, sanat eğitimi, seramik, resim, suç ve kişilik terimlerinin anlamları şöyledir.

Sanat: Soyut, uyumlu ve estetik bir bütünlük içinde somuta dönüşmesidir.

Sanat Eğitimi: Sanatın tüm alanlarını kapsayan estetik eğitim.

Seramik: Seramik en kısa tanımlama şekliyle "Pişmiş Toprak" demektir. Pişmiş ve sırlanmış çamurdur. İki aşamalıdır. Çamura şekil verildikten sonra kurutuluyor. "Bisküvi" adı verilen ilk pişirmeden sonra çamura sırlanarak son şekli veriliyor.

Resim: İki boyutlu bir plastik sanat türüdür.

Suç: Kanunların cezalandırdığı fiil.

Kişilik: İnsanın dirik bütünlük içinde süreklilik gösteren özellikleri ile çevresine uyum sürecidir.

1.7. Yöntem

Araştırma, ıslahevlerindeki çocukların topluma kazandırılmasında, seramik eğitiminin katkılarını içermektedir. Veri toplama yöntemi olarak, kütüphane

araştırması ile ulaşılan kaynakların incelenmesi ile araştırmada kullanılmak üzere, ‘Tutum-Beceri Testi’ yer almaktadır.

1.8. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini ıslahevlerinde bulunan çocuklar oluşturmaktadır. Bu çocukların topluma kazandırılmasında seramik eğitiminin etkileri göz önünde bulundurulmaktadır.

Örneklemine ise, Ankara’da bulunan Keçiören İslahevi’ndeki çocukların topluma kazandırılması sürecinde, seramik eğitiminin etkileri ve bu çerçevede gerçekleştirilen etkinlikler oluşturmaktadır.

1.9. Verilerin Toplanması ve Değerlendirilmesi

Bu tezde kütüphane araştırmasının yanı sıra, saptanan kaynakların incelenmesi, Ankara Keçiören İslahevi seramik öğretmeni ile yapılan röportaj, bu ıslahevindeki çocukların yapmış oldukları seramik çalışmalarının sergi fotoğrafları ve Bu çalışmaların teknik değerlendirilmeleri yer almaktadır.

BÖLÜM II

EĞİTİMİN KİŞİLİK GELİŞİMİNE ETKİLERİ

2.1. Eğitim

Eğitim; birey ile onun yaşadığı sosyal çevre arasında oluşan süreçtir. Eğitim sırasında birey, içinde yaşadığı toplumun verdiği kültürü almak, o toplum içinde istenen ve geçerli olan davranışları kazanmak zorundadır, her toplum içinde istenen ve geçerli olan davranışları kazanmak zorundadır.

Bir başka tanıma göre eğitim; “içinde yaşanılan toplumca arzu edilen davranışları bireylerde oluşturma sürecidir” (Çilenti, 1984: 13).

“ Her toplum, kendisini oluşturan bireylerin, toplumu geliştirerek devam ettirecek özellikleri (yani davranış gruplarını) kazanabilecek şekilde yetişmelerini ister. Bunun için, önce toplumun bireylerde, hazırlanan uyarıcılar yardımıyla kazandırılmaya çalışılır” (Çilenti, 1984: 13).

Birey, doğumundan ölümüne kadar olan süreçlerde eğitim ile iç içe yaşamaktadır. Eğitim bireyin, kendisi için gerekli tüm bilgi, beceri ve davranışları elde etmesine ve bu bilgi, beceri ve davranışları tüm yaşamı boyunca sürdürmesine yardımcı olmaktadır.

“Eğitimin amacı, çocukta olumlu davranış değişikliği geliştirmek ve davranış seviyesinde kullanılabilir bilgiler kazandırmaktır” (Ertürk, 1972: 16).

Bireye, önceden belirlenmiş istendik davranışları kazandırmak için önce bireyin, tüm yönleri ile tanınması, tüm özelliklerinin öğrenilmesi, bilgi, beceri ve davranış seviyesinin belirlenmesi gereklidir. Bireyin özgeçmişinin bilinmesi, onun eğitimindeki başarı oranının artmasını sağlamaktadır.

Bu bağlamda eğitimin genel olarak dört amacından söz etmek mümkündür:

1. Eğitim, Bireyi kültürlenmeye çalışır. Kültürleme, kuşaktan kuşağa birikerek gelişen kültürel değerlerin birey tarafından benimsenmesini, uygulanmasını ve geliştirilmesi için katkılarda bulunabilecek yeterliliğe ulaşmasını sağlamaktır.

2. Eğitim, bireyi toplumsallaştırmaya çalışır. Toplumsallaştırma, ulusça konulan yazılı ve yazılı olmayan kuralların bireyce benimsenmesini, uygulanmasını ve bunların geliştirilmesi için bireyin katkılarda bulunabilecek yeterliliğe ulaşmasını sağlamaktır.

3. Eğitim, bireyin üretmen olmasına çalışır. Bireyin üretmen olması, kendinin ve ailesinin geçimini sağlayabilecek, kendi yeteneklerine uygun bir iş ya da meslek sahibi olması; geliri ile giderini sarsıntılara uğratmadan düzenli tutması ve gereksinmelerini sınırlı olanaklarla en verimli bir sıraya göre karşılaması; ulusun zenginliklerini koruyucu, geliştirici ve kalkınmayı hızlandırıcı bir tutum içinde olması onu yeterli kılmaktır.

4. Eğitim, Bireyin bireyselleşmesini sağlamaya çalışır. Bireyselleşme, bireyin kalıtım ile gelen gizli güçlerinin yönlendirilip geliştirilerek, bunları kendinin, ailesinin ve ulusunun yararı için kullanabilme yeterliliğine ulaştırmak ve bireyin kişiliğini geliştirmektir. (Başaran, 2005: 13).

Doğumdan ölüme kadar devam eden bu süreçler, toplumdan topluma farklılık göstermekle birlikte, ortak nokta; bireyin kendine, ailesine ve içinde yaşadığı topluma yararlı; üretebilen bir şekilde yetişmesini sağlamaktır.

Bunun için de okul adı verilen toplumsal kurumlardan yararlanılmaktadır. Çocuk okul hayatına başlamadan önce, ilk eğitimi aileden alır. Okul, aileden sonra çocuğu bireyselleştiren toplumsallaştıran, onu kişilik ve yetenekleri ile geliştirip sosyal bir insan haline getiren en önemli bir kurumdur.

Okul, aile gibi doğal bir kurum değildir. Çocuğa istendik belirli davranışları kazandırmak için toplum tarafından meydana getirilmiş, eğitimin sistemli olarak yürütüldüğü bir kurumdur.

“Bir çocuk için okul, daha önce hemen hemen hiçbirini tanımadığı çok sayıda çocukla karşılaşma zorunluluğuyla, uyulması gereken kurallarıyla ve başarılması gereken öğrenim görevleriyle dolu yepyeni bir sosyal çevredir” (Yavuzer, 2000: 87).

“Okulun toplumsallaştırıcı işlevi çocuğu eğitmektir. Bu da kültürel birtakım bilgi ve becerilerin ona aktarılması biçiminde olmaktadır” (Elkin, 1985: 81)

Ancak okul tek başına bir anlam taşımamaktadır. Ailenin çevresel faktörleri de göz önüne alarak çocuğu, öğretmenlerle kurulacak iletişimle denetlemesi ve aldığı eğitimin sürekliliğini sağlaması, çocuğun suç ve suça yönlendirecek oluşumlardan uzak tutmasını sağlayabilmektedir.

Gelecekte de meslek seçimi gibi önemli seçimlerde, okul-aile işbirliği, topluma yararlı, üretebilen bireyler yetiştirilmesi için büyük önem taşımaktadır.

2.2. Sanat Eğitimi

Her geçen yıl ile ikibinli yıllara doğru biraz daha yaklaşırken gelişmekte olan Türkiye'de de devlet tüm bireylerini değişen dünya koşullarına ayak uydurabilecek, sağlıklı bir kültür içeriğine sahip bir yapıya kavuşturmak zorundadır. Aksi taktirde Atatürk'ün hedeflediği çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmak bir hayal olacaktır. Bu amaçla planlamalar yapılırken devlet otoritelerinin tercihi, kısa vadeli çözümler getiren projeler değil, insan niteliğini geliştirecek uzun vadeli çözümlere dayalı projeler biçiminde olmalıdır.

İnsan niteliğinin bu anlamda geliştirilmesi bireyin gelişim sürecinde onu çok boyutlu olarak etkileyen sanat eğitimi vasıtasıyla olacaktır. Sanat eğitimi iki ve üç boyutlu çalışmalarla sanat eseri incelemeyi kapsamı içine alır. "Sanat eğitimi dersleri, öğrencinin kendini anlatmasının olanaklarını bulabileceği ve yollarını öğrenebileceği en uygun ortamı hazırlama dersleridir" (GENÇAYDIN, 1993 s,4).Daha kısa bir ifadeyle "görsel düşünme"yi olanaklı kılan ve yaratıcı gücün gelişmesine katkıda bulunabilecek temel bir eğitim modelidir. Bu nedenle sanat eğitiminin birey ve toplum için önemini vurgulamak, anne-babalar- ve eğitimle ilgili tüm kuruluşlar için faydalı olacaktır.

2.2.1. Sanat Eğitiminin Birey ve Toplum İçin Önemi

Çağlar boyunca insan, güzel sanatların tümünü, kendini ve ait olduğu toplumu geliştirme, zenginleştirme ve güçlendirme yolunda vazgeçilmez bir unsur olarak görmüş, kendi kültür birikimini yarınlara aktarma konusunda bilinçli ya da bilinçsiz olarak bundan yararlanmıştır.

Sanat eğitimi ile ilgili literatür tarandığında dış kaynaklı yayınlarda ilk dikkati çeken şey, ülkelerin eğitim politikalarında yaratıcılık eğitime verilen önem ve bunun sonucu olarak sanat eğitimi konusundaki yayınların çeşitliliğidir. Bu yayınlara dayalı olarak ABD ve Avrupa ülkelerinde sanat eğitimi derslerinin müfredatları incelendiğinde; özellikle ilk ve orta öğretim kurumlarının programlarında "Art, Kunst" vb. derslerin haftalık ders saatlerinin fazla olduğu, ders kapsamlarının farklılığı, içeriklerinin bireyi yarınlara hazırlamada etkili olduğu, ayrıca öğrencilerin gelecekte iyi birer sanat tüketicisi olmalarının hedeflendiği dikkati çeker. Batı ülkelerindeki program geliştirme çalışmalarında ise; yaş grubu özelliklerinden yola çıkılarak eğitim süreçlerinin incelendiği, eski yöntemlerle birlikte değişen dünya koşulları içerisinde bireyin ihtiyaçları dikkate alınarak durumun bilimsel verilerin ışığında değerlendirildiği ve planlandığı, örneğin "Bilgisayarla Resim ve Tasarım" anlayışının kapsam içine alındığı gözlenmektedir.

Batı, sanat eğitiminin birey üzerindeki etkisini çok iyi kavranmış konuya ilişkin devamlı bir arayış içerisinde. Bireyin gelişiminde sanat eğitiminin önemini daha iyi ortaya koymak üzere konunun detaylandırılması bizde de kurum ve kişileri harekete geçirerek belki sanat eğitimi müfredat içerisinde hakettiği yere koydurabilir. Bu nedenle neden sanat eğitimi gereklidir sorusuna yanıtlar bulmaya çalışalım.

2.2.2. Sanat Eğitiminin Gerekliliği

Birey sanat eğitimi etkinlikleri yolu ile;

-Bir taraftan bakıma eylemi içerisinde görmeyi öğrenirken, diğer taraftan dokunduğu biçimlendirdiği değişik malzemeleri tanıma fırsatı bulunur. Uygulanan motivasyonlar uyarıcı rolü üstlenir.

-Her türlü yetenek ve gereksinimlerini ortaya çıkarma şansına sahip olur. Bu yolla kendi yetilerinin farkına varır, böylece ileride meslek seçiminde sağlıklı tercihlerde bulunur.

- Duygularını, görüşlerini malzemeye aktırırken yeni deneyimlere girer. Bu yaşantı zenginliği nesneler arası ilişkileri kurmada ona kolaylıklar sağlar, böylece senteze ulaşmayı başarabilir ve yeni anlatım yolları arayışına girer.

- Doğaya ve çevresinde gelişen ve değişen olaylara farklı bir gözle bakmayı davranışa dönüştürür.

- Kişiliğini geliştirme fırsatını bulur. Duyan, düşünen, yaratan, kendisi ve çevresi ile diyaloga giren bir yapı oluşturur.

- Soyut kavramları algılaması kolaylaşır.

- Karşılaştığı problemleri daha rahat çözümler.

- Zihinsel yetileriyle birlikte duygu yanını da geliştirir.
- Sanatçı, sanat eseri ve kendisi arasında bağ kurmayı başarır.
- İçinde bulunduğu çevreyi algılayarak bu çevreyi daha iyi ve daha güzele doğru geliştirme isteği duyar.
- Grupla çalışma ve birlikte iş bitirme alışkanlığı edinir. Grubun başarısı için sorumluluk üstlenir.
- "Ben" için çalışma isteğini "biz"e dönüştürür.
- Araştırma, bulma, sına ve yeniden kurma gibi yaratıcı süreçte yer alan yetilerini geliştirir.
- Özgüven duygusunun gelişmesine olanak bulur.

Görülüyor ki, sanat eğitimi, birey için içinde yaşadığı dünyayı kavramada, karşılaştığı problemleri çözmede, gördüğü, hissettiği şeylere karşı reaksiyon göstermede son derece önemli bir rol üstlenir ve sanat eğitimi bir bütünlük içerisinde düşünüldüğünde birey ve toplum için can damarı durumundadır. Çünkü genel eğitimin hem bilişsel, hem duyuşsal hem de psiko-motor alandaki hedeflerine hizmet verir. Böylece bireyin estetik, fiziksel, zeka, toplumsal gelişimlerine katkıda bulunur ve yaşamın bütünselliği içerisinde sanat yoluyla eğitimini sağlar. Bu yolla, eğitimde, iletişimde, estetik beğenide bütünlük sağlanmış olur.

Sanat eğitimi, bireylerde var olan yaratıcı gücü geliştirme konusunda en etkin disiplindir. Eskiden olağanüstü bir güç olarak kabul edilen "yaratıcılık", sadece yetenekli insanlara özgü olarak değerlendirildi. Günümüz Türkiye'sinde de ne yazık ki hâlâ bu düşünceler hâkim olup resim-iş dersi diye anılan sanat eğitimi dersleri

"seçmeli ders" statüsüne düşürülerek, eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkilemiştir. Bu olumsuzluğun sonuçları ilerideki yıllarda daha belirgin olarak ortaya çıkacaktır.

Konunun önemini daha iyi vurgulamak açısından biraz da "Sanat Eğitimi ve Yaratıcılık İlişkisine" değinmek yararlı olacaktır.

2.2.3. Sanat Eğitiminin Yaratıcılık ile İlişkisi

Günümüz Türkiye'sinde gazete ve dergileri okurken bazı kuruluşların ve genç iş adamlarının eleman aramak üzere verdikleri iş ilanlarında, çoğu kez bir elemenda iyi bir üniversiteden mezun olmanın, birden fazla dil bilmenin yanında "yaratıcı bir kişiliğe sahip olma" gibi toplum olarak hiç alışık olmadığımız bir niteliğin aranması dikkat çekici bir gelişme olup, aynı zamanda bu iş adamları ve kurumlar adına onur verici bir durumdur. Şu halde yaratıcılık veya yaratıcı bir kişiliğe sahip olmak, bir dil veya bilgisayar bilmek gibi" her kapıyı açan bir anahtar" durumuna gelmiştir.

"Psikoloji dalında tanımlanması en güç kavramlardan biri olarak kabul edilen yaratıcılık "(YAVUZER), 1989 s.9) literatür tarandığında bilim, sanat, eğitim vb. çevrelerin yorum ve tanımlamalarıyla biraz kimlik değiştirir. Örneğin, bilim adamları yaratıcılığı "buluş yapma veya problem çözme" olarak tanımlarken, eğitimciler yaratıcılığı "yaratıcı düşünme ve bu düşünceyi davranışa dönüştürme" şeklinde ifade ederler. Psikanalistlerin yaratıcılığı tanımlamaları ise "bilinçaltı ve bilinç çatışması" ile ilgili açıklamalara dayanır.

Bizi asıl ilgilendiren konu, sanat eğitimi açısından yaratıcılık kavramının ne anlama geldiğidir. Bu sorunun yanıtını birkaç tanımla vermemiz konuya açıklık getirecektir.

Yaratıcılık, daha önceden kurulmamış ilişkiler arasındaki ilişkileri kurabilme böylece yeni bir düşünce şeması içinde, yeni yaşantılar, deneyimler, yeni fikirler ve

yeni ürünler ortaya koyabilme yetisidir. Dolayısıyla "Yaratıcılık, tüm duygusal ve zihinsel etkinliklerde, her türlü çalışma ve uğraşın içinde vardır." (SAN, 1979 s.18)

Yaratıcılık, "Bilinen şeyleri icatları konstrüksüyonları yeni bir biçimde, kullanmak birbirleriyle şimdiye kadar olduğundan başka bir biçimde birleştirmektir. (BODE, 1979 s.16)

Her şeyden önce deneyimlere açık olmayı gerektiren "yaratıcılık", yeni yolların varolabileceği düşüncesini taşıyarak arayışa girme cesaretini gösterebilme, yeniliği benimseme, yaratıcı düşüncenin yeni boyutlarını fark ederek denemeye fikren hazır olma demektir.

Görülüyor ki yaratıcılık kavramı yalnız güzel sanatlar için değil, diğer bilim dallarını ve günlük yaşamı da kapsamı içine almaktadır. Şu halde yaratıcılık eğitimi de tüm bireyleri dikkate alarak planlanmalıdır. Yaratıcı gücü geliştirme konusunda yapılan araştırmalar göstermiştir ki, yaratıcı süreçte yer alan sezgi, imgelem, araştırma, bulma, sinama ve yeniden kurma gibi yetiler ancak sanat eğitimi etkinlikleriyle ve planlı çalışmalarla geliştirilebilir. Eğer çağdaş, yaratıcı bireylerden oluşan bir toplum isteniyorsa sanat eğitiminin en önemli ilkesi olan "sanat eğitimi yalnız yetenekli kişiler için değil, herkes için gereklidir" düşüncesini tüm yetkililer ve anne-babalara empoze etmek gerekir. Okul yıllarında yaratıcı düşüncüyü geliştirmek için Torrance 20 ilke önermiştir. Bunlardan bazılarını şöyle sıralamak mümkündür. (YAVUZ, 1989 S.42-49)

- Çocukların çevreden gelen uyarılara duyarlılığının artırılması.
- Nesne ve düşünceleri becerili biçimde kullanmaya özendirme.
- Yeni görüşlere hoşgörü sağlama.
- Düşünceleri deneme çalışmalarına sokabilmek için olanaklar sağlama.

- Şaheserlerin yarattığı saygı ve korku (huşu) duygusunu giderme.
- Tedirgin edecek durum yaratma.
- Sınıfta yaratıcı hava egemenliğini sürdürme.
- Yaratıcı düşüncenin değerli olduğunu çocuğa öğretme.
- Salt eleştiri yerine yapıcı eleştiri geliştirme.
- Yeni yolları deneyebilecek yürekli öğretmenler yetiştirme.

2.2.4. Sanat Eğitiminin Amaçları

"Sanat eğitimi, görsel düşünme eğitimidir" diye de tanımlana bilir. Bu düşünce biçiminin aktarılması için bir dil gereklidir. Tıpkı yüzyıllar öncesinin mağara adamının konuşma dili yanın da çizgiyi bir dil olarak kullanması ve daha sonra renk ve diğer elemanların bu dile eşlik etmesi gibi. Bu nedenle birey duygu ve düşüncelerini aktarabileceği ikinci bir dile ihtiyaç duymuştur.

Günümüzde sanat eğitiminin birincil ve temel amacı, "Çizgi, renk vb. diğer sanatsal öğelerle bir dil oluşturabilme"dir.

Sanat eğitiminin amaçları bireyin ve toplumun ihtiyaçlarına göre tespit edilmelidir. Disiplin olarak sanat eğitimi bireyin gelişim sürecini çok boyutlu olarak etkiler, bu nedenle amaçlar gruplandırılarak ifade edilebilir.

2.2.5. Kişiliğin Geliştirilmesine Dönük Amaçlar

- Yeniliklere açık bir kişilik kazanmasına yardımcı olma.
- Gözlemlerine ve algılarına dayalı olarak kendisini dışı vurmasına olanak tanıma.

- Bağımsız düşünebilme ve bunu davranışa dönüştürebilme.
- Yaratıcı bir kişilik geliştirmesine katkı sağlama.
- Güven duygusuna sahip bir kişilik geliştirme.
- Çevresindeki çirkinliklerden rahatsız olabilecek buna karşın güzellikleri hissederek bundan zevk alabilecek duyarlı bir kişilik geliştirme.
- İşe ve emeğe saygılı bir kişilik geliştirmesine katkı sağlama.
- Zamanını, araç gereçlerini ekonomik olarak kullanan, düzenli çalışma alışkanlığına sahip bir birey olmasını sağlama.

2.2.6. Toplumsal Çevre ile İlişkiye Girerek Grupla İş Yapma Alışkanlığını Geliştirmeye Dönük Amaçlar

Toplumdaki bireylere ve yapılan çalışmalara bakıldığında Türk insanının yapısında bu konuda belirli bir zayıflık olduğu hemen hemen tüm düşünürler tarafından ifade edilmiştir. Bu nedenle eğitimcilerin konuya ağırlık vererek bireyin davranışlarını bu doğrultuda geliştirmeleri gereklidir. Sanat eğitimi vasıtasıyla bireyin bu ihtiyacı grup çalışmaları yoluyla giderilebilir.

- İş yapma ve yaratmada iş bölümü yoluyla grup içinde sorumluluk paylaşma.
- Grubun başarısını "ben" duygusunun önünde tuma.
- Duygularını grup üyeleri ile birlikte paylaşarak daha iyi ve güzeli arama isteği duyma.
- Grupla birlikte ortaya çıkardığı işten gurur duyma.

2.2.7. Doğa ve Kültür Değerlerine Sahip Çıkma Anlayışının Geliştirilmesine Dönük Amaçlar

- Doğal ve sanat güzelliklerinin ayırımına ulaşmayı sağlama.
- Ulusunun ve başka ulusların sanat değerlerini takdir etme.
- Sanat eserlerinin doğduğu yerde kalması gerektiğinin bilincine varma.
- Sanat ve sanatçılar hakkında çıkan yayınları ve sergileri izlemesine yardımcı olarak, beğenisini geliştirme.

2.2.8. Sanat Eğitiminde Çalışma Alanları

Toplumdaki bireylerin gelişimlerini sağlıklı bir şekilde tamamlayabilmesi, iyi yetişmiş sanat eğitimcileri kadar iyi hazırlanmış sanat eğitimi programlarına da bağlıdır. Bireyin yaratıcı gücünün geliştirilmesinde sanat eğitimi uygulamaları ve sanat eğitimcisinin rolü yadsınamaz. Ancak uygulanan program da sanat eğitimcisi kadar önemlidir. İyi bir sanat eğitimi programı çalışma alanlarının çeşitlendirilmesi ile değer kazanır. Tek düze malzeme ve teknikle planlanan çalışma programları sanatın doğasına ve yaratıcılık eğitimine aykırı olduğu gibi öğrencilerde de bıkkınlık yaratabilir. Bu nedenle yaş grubu özellikleri dikkate alınarak önceden belirlenen hedefler doğrultusunda hazırlanan eğitim durumları, sanat eğitimcilerine olduğu kadar sınıf öğretmenleri hatta anne ve babalara da rehberlik yapabilir.

Aslında alan bilgisi iyi olan, çocuğu yaş grubu özellikleriyle iyi tanıyan her eğitimcinin kendi yaratıcılığını kullanarak uygulayacağı yöntemler elbette ki çok değerlidir ve her sanat eğitimcisinin kendine özgü yöntemleri olması doğaldır. Ancak çalışma alanları açısından her sanat eğitimcisi programını aşağıda ifade ettiğimiz gibi üç ana başlıkla ele alıp olanakları ölçüsünde tüm yaratıcılığını kullanarak programını zenginleştirmek durumundadır. Bunlar;

- İki boyutlu çalışma alanları.

- Çizgi çalışmaları (kurşun kalem, pastel, tebeşir, gazlı kalem, çöp mürekkep, kağıt vb. malzeme ile).

- Üç boyutlu çalışma alanları.

- Yoğrumsal maddeler ile yapılan serbest biçimlendirme çalışmaları (kil, kağıt hamuru, plastisin vb. ile).

- Yapısal çalışmalar (ahşap, metal, mukavva, her çeşit kağıt, atık malzemeler, tekstil atıkları ve diğer sanayi atıkları vb. ile.) Not: Bu çalışmalara ışık, ses, hareket verecek düzenlemeler eşlik edebilir.

- Sanat eseri inceleme çalışmaları (ülkemizde ilk ve orta öğretim kurumlarında hemen hemen hiçbir okulda yapılmayan ancak yapılması gerekli olan çalışmalar.

Toplumdaki bireylerin beğenisini geliştirmek istiyorsak onları küçük yaştan itibaren sanat eserleriyle karşı karşıya getirmek ve onların bu eserlerden tat almasını sağlamak durumundayız.

Aksi halde tekdüze olarak uygulanan programlar bireyin gelişmesine bir katkı sağlamadığı gibi onları monotonluğa iterek konudan uzaklaşmalarına da neden olabilir. Öğrencide daha öncesi yanlış uygulamalarla oluşan isteksizliği yok etmek, dersi ilginç hale getirip, vazgeçilmez bir ders havasına dönüştürmek sanat eğitimcisinin kendi kontrolündedir. Bu konudaki başarısı ise göstereceği çabaya bağlı olarak artabilir. Geçmişten günümüze sanat eğitimi tarihi incelendiğinde yöntemlerde farklı yaklaşımlar olduğu hemen dikkati çeker. Bu yazımız daha çok ilkokul öğretmenleri ve anne-babalara hitap edeceğinden bir-iki örnek vermek yararlı olacaktır. Örneğin 1938 yılında Osborn'un örgütlü fikir üretme yöntemleri üzerindeki çalışmaları geliştirilerek "Beyin Fırtınası Yöntemi" (Brainstorming) diye adlandırılmış

ve günümüze kadar pek çok sanat eğitimcisi tarafından yaratıcılık eğitiminde başarı ile uygulanmıştır. Bu yöntemde yoğun olarak art arda sorulan sorular bireyi çok boyutlu düşünmeye yönelterek, beraberinde fikir üretme ve öneri sunma davranışlarını geliştirip yaratıcı süreçte daha etkin bir rol üstlenmelerini sağlamaktadır. Ayrıca yoğun olarak sorulan sorular bireyin daha sonraki yaşantılarında bakma, baktığını görme ve algılama süreçlerini daha etkili kılmıştır. Bu yolla birey senteze daha kolay ulaşabilmektedir. Bu tür yaşantı zenginlikleri ise bireylerin yaratıcı güçlerini geliştirmede önemli katkılar sağlamıştır.

Öte yandan çevre koşulları ve bireysel farklılıklar dikkate alınarak yapılan çalışmalar tüm disiplinlerde iyi sonuçlar vermektedir. Kısıtlı malzeme, olumsuz ortam sanat eğitimcisini etkilememektedir. Sanat eğitimcisi yoktan var edendir. Karşılaştığı problemleri yaratıcılığını kullanarak çözümleyebilir. Özellikle Türkiye koşulları düşünüldüğünde; Amerika'da Modern Sanatlar Müzesi'nde Victor D'Amico ve Arlette Buchman'ın 4-14 yaş grubundaki çocuklara uyguladığı aşağıda açıklanan düzenleme çalışmaları (Assemblage) Türk sanat eğitimcilerine önerilebilir. Çünkü bu tür çalışmalar her koşulda her çevrede uygulanabilir ve üç boyutlu biçimlendirme çalışmaları kapsamında programa alınabilir özellikleri içermektedir. Assemblage çalışmalarında doğadan toplanabilen materyaller ve üretim ile elde edilen malzemeler çalışmanın araç ve gereçlerini oluşturmaktadır. Bunların bir kısmı sanat olayı için üretilen boyalar, killer, kağıtlar vb. olup diğerleri ise; makine parçaları, cam-seramik kırıkları, yiyecek ambalajları ve atılan diğer ambalaj artıkları v.b. malzemelerdir. Türkiye şartlarına göre düşünüldüğünde bölgesel farklılıklara göre her yörenin kendine özgü doğası ve onlara ilişkin artıklar (deniz kabukları, taş, kum, aşınmış ağaç parçaları vb. ormanlık bölgelerde ağaç, yaprak vb. sanayi bölgelerinde ise sanayi artıkları) evde annesi, okulda öğretmenlerinin yönlendirmeleriyle toplanabilir. Bu arayışa giren birey kendisi için gerekli malzemeyi toplama arayışını sürdürürken çevresindeki tüm nesneleri olayları farklı bir gözle algılar yeni keşiflerde bulunarak nesnelerin özelliklerinin farkına varır ve bulduğu tüm nesneleri yeniden düzenleyerek

özgün bir tarzda üretime geçer. Yaratıcılık için son derece etkin bir çalışma ortamına çekilen çocuk bu yolla nesneler arasındaki ilişkilerin de farkına varır. Kullandıkları malzemelerin görsel ve dokunsal yanları ile duyarlılıklarını geliştirir. Ayrıca bu yolla çocuklar gözlem yapma, algılama süreçlerini yaşayarak yaşantı zenginliğine ulaşırlar. Görülüyor ki bu tür çalışmalar (Asemblage'ler) bireyin çevresini keşfetmesinde ve yaratıcılığını geliştirmesinde yeni yollar önermektedir.

2.3. Seramik Eğitimi

Grekçedeki Keramos sözcüğünden gelen seramik, en kısa şekilde kökeni kil olan pişmiş malzeme olarak tanımlanır. Belirli bir üretim sürecini geçirdikten sonra, kil sert ve deforme olmayan, bazı özel etkenler dışında hiçbir dış etkiden kolayca etkilenmeyen bir malzeme haline gelir. Bu niteliği kazanabilmesi için kilin muhakkak pişirilmesi gerekir. Diğer bir deyişle, pişmemiş kile seramik denilemeyeceği gibi, yeterince pişmemiş kile de seramik denilmemesi gerekir. Çünkü, bu tür bir malzemeden, gerçek bir sermaikten beklenen dayanımları beklemek söz konusu değildir. (Toydemir, 1974:1).

İlk insanlar barınma ihtiyaçlarını gidermek için mağaraların korunaklı doğal yapılarını seçmişler, buna bağlı olarak da avcılık toplayıcılıktan sonra yerleşik düzene, toprağı ekip biçmeyi öğrenerek geçebilmişlerdir. İnsanlık varoluşundan buyana, öncelikli ihtiyaçlarını giderirken bile; sanata karşı olan duyarlılıklarını, her dönem yapılan arkeolojik kazı çalışmalarında elde buluntularla ispatlamışlardır.

Beslenme; insanoğlunun varoluşundan bu güne kadar her zaman, nefes alıp yaşayabilme ihtiyacından sonra, temel bir ihtiyaç olarak ikinci sırada yer almıştır. Bu maçla temin edilen besin maddelerinin, gerek pişirilmesi gerekse muhafaza edilmesi gereğinden ötürü, pişirme ve muhafaza kaplarına ihtiyaç duyulmuştur.

İnsanlık tarihi kadar eski olan ve beslenme gereksiniminden ötürü ortaya çıkan bu kaplar; yiyecek ve içeceklerin pişirilmesi, taşınması, depolanması ve muhafazası amacıyla yüzyıllardan beri kullanılagelmıştır. Bunlar; başlangıçta basit kullanım eşyaları iken, insanoğlu devamlı artan ve genişleyen ihtiyaçlarının yanısıra, zevk unsurunu da katarak çanak ve çömleğe değişik şekiller vererek, üzerlerinde çeşitli süslemeler yapmışlardır.

Çanak ve çömlek; seramiğin en ilkeli ve teknolojik sıralamada ilk basamağı olan bir çeşittir. Bu eski çanak ve çömlek M.Ö. 7. 000 yıllarına kadar varmaktadır. Ancak en eski çanak ve çömlek M.Ö. 5. 000 yıllarında Arabistan adasında Lut gölü civarında bulunmuştur. Asurlular ve Babilliler, Mısırlılardan sonra daha dayanıklı, sırlı çömlekler yapmışlardır. (Göğüş, 2004: 2)

Başlangıçta Eşya niteliğindeki ihtiyaçlara cevap verirken, kil, piştikten sonra kullanım alanı genişledi. İnsanlar yapılarını tabiatta hazır olarak bulunan taş'ın yanısıra tuğladan da yapmaya başladılar. Bu aşama yapı tarihinde gerçekten önemli bir başlangıçtı. Böylece, ilk defa, aynı ölçülerdeki birimlerin yanyana getirilmesiyle bir yapı elemanını yapma kavramı ortaya çıkmış oluyordu.

Seramik malzeme bütün devirlerde geniş bir kullanım alanı bulmuştur. Özellikle Mezopotamya uygarlıklarında seramiğin yapı malzemesi olarak çok kullanıldığını görülür. Asurlar, kili pişmemiş ve pişmiş olarak kullanmışlardır. Çin uygarlığı seramik malzemenin nitelik ve nicelik yönlerinden şaşırtıcı örnekleri ile doludur. Binlerce uzunluktaki meşhur Çin Seddi, kalın iki duvar arasına toprak ve taş doldurulmak suretiyle meydana getirilmiştir. Ayrıca, Çin'de seramik malzeme teknolojisi kendinden sonraki uygarlıklara ışık tutacak derecede ilerlemiş bulunuyordu. Çin uygarlığı bu konuda meydana getirdiği örneklerle (sırlı kiremitler, tuğlalar fayanslar ve porselenler) seramik tarihindeki haklı yerini kazanmıştır.

İbraniler de tuğlayı çok kullanmışlardır. Meşhur Babil Kulesini tuğladan yapmışlardır. Bu kavimler seramik üzerine yazılar yazarak insanlık tarihinin ilk yazılı belgelerini bırakmışlardır.

Hindistan ve özellikle İran'da, tuğla, birçok devirlerin yegane malzemesi olmuş, bu malzeme ve türleriyle birçok sivil ve dini mimari eser meydana getirilmiştir. İran uygarlığında seramiğin çok büyük bir yeri vardır.

Roma uygarlığının sembolü olan taş, bu uygarlığın son devirlerinde yerini tuğlaya bırakmış ve tuğla ile birçok yapı inşa edilmiştir.

Anadolu uygarlıklarında da seramik malzemenin çok yaygın ve o ölçüde de zengin bir uygulama alanı bulmuştur.

Anadolu Selçuklu uygarlığı bu malzemeyi taşıyıcılık fonksiyonundan dekorasyon fonksiyonuna kadar çok değişik şekil ve anlayışta kullanmıştır. Özellikle çinicilik alanında Anadolu, Selçuklu ve Osmanlı çiniliğinin pek değerli örnekleri ile doludur.

Seramik malzemenin nitelik ve nicelik yönlerinden geçirdiği evrim nedeniyle; değişik bölgelerde, gerek şekil ve gerekse çeşit olarak kullanılan malzemede önemli farklılıklar bulunmaktadır.

Malzemenin niteliği yönünden elde edilmiş bilgiler geniş bir zaman periyodu içinde özellikle tecrübe yoluyla gelişmiş, bu bilginin nakli ustadan çırağa aktarılan bilgi şeklinde fegerçekleşmiştir. Çin'de, seramik malzeme üretiminde kullanılacak kilin plastik özelliklerini geliştirmek için, kili çok uzun süre ıslak ortamda bekletmeyi bilen sermaik ustalarının kendilerinden birkaç kuşak sonraki seramikçilerin kullanacakları kili kendi sağlıklarında hazırladıkları bilinen bir gerçektir.

Kilin şekillendirilmesi, kurutulması ve pişirilmesinde çok ağır tempolu bir gelişim olmuştur. Bu işlemlerin yapılmasındaki şartları belirleyen en önemli faktör insandır. Makina gücü olmadığı için, imal edilen seramik malzemenin boyut ve şekillendirmede kullanılan güce bağlı niteliği basit aletlerle takviye edilen insan gücü sınırları içindedir.

Bununla beraber, çeşitli etkenlere dayanıklılık yönlerinden günümüze üretilenlerle başabaş nitelikte seramik imal edildiği de bilinmektedir.

19. yy kadar varılan düzeyde, uygulanan yöntemlerde aşama teşkil edecek büyük değişiklikler olmamıştır. Değişik uygarlıkların parlak devirlerinde ortaya çıkan örnekler uygarlığın gerilemesi ve çöküşü ile kaybolmuştur.

Bu yüzyılda teknolojiye makine gücünün uygulanması, insan hayatında olduğu kadar toplumların hayatında da temelli değişiklikler meydana getirmiştir. Bütün alanlarda olduğu gibi, seramik malzeme konusunda da bu çağda büyük gelişmeler kaydedilmiştir.

O güne kadar ancak basit aletlerle şekillendirilebilen tuğlanın makine gücü sayesinde kullanma olanakları çok genişlemiştir. Böylece, kil hamurundaki yoğurma ve moleküller suyun çıkmasıyla zaten peteğimsi yapıya sahip olan tuğla, makine gücüyle boşluklu olarak imal edilebilme özelliği kazandı. 1885 yılında Borie adlı bir fransız delikli tuğla kavramını oluşturdu. Böylece seramik malzeme yönünden yepyeni bir çığır açılmış oluyordu. Tuğlanın delikli olarak imal edilebilmesine paralel olarak hemen hemen istenilen her profilde seramik malzeme imali mümkün oldu.

1858 yılında Hoffmann adlı alman seramikçi aralıklı olarak çalışan seramik fırınlarının büyük zaman kaybına sebep olduğunu düşünerek yaptığı çalışmalar sonucunda bu gün de hala geçerli olan ve devamlı olarak çalışan Hoffmann fırını

yapmıştır.Bu fırının yapılmasıyla seramik malzemenin pişirilmesinde karşılaşılan birçok problem kontrol altına alınmış oldu.

Sanayileşmeye bağlı olarak şehirleşmenin artışı karşısında, seramik malzeme sanyii de bu değişmeye ayak uydurmak zorunda bulunuyordu. Savaşlar, yapı malzemesi ihtiyacını artıran önemli etkenler olmuştur. Şehirleşmeye ve savaşlara bağlı olarak artan ihtiyaç nicelik yönünden seramik malzeme üretimini hızlandırmıştır.miktar artışının yanında, seramik malzemenin niteliksel yönden de geliştirilme çalışmaları hızlanmıştır.

Niteliksel çalışmaları iki yönden ele almak mümkündür. Birincisi, seramik malzemenin bünyesi ile ilgili çalışmalardır. Bu maksatla kil üzerinde çok geniş çalışmalara girilmiştir. Diğer ise, seramik malzemenin yapıda uygulama alanlarının geliştirilmesi maksadıyla şekil üzerinde yapılan çalışma ve araştırmalardır.

Her iki alandaki araştırmalar, gerek malzeme olarak, gerekse yapıdaki çeşitli fonksiyonları karşılamak açısından malzemeye verilebilen şekiller olarak seramik malzemenin uygulama alanlarını büyük çapta genişletmiştir.

Kullanılacağı amaca uygun şekilde imal edilmek şartı ile, seramik malzeme yapı malzemesi olarak çok değişik amaçlarla kullanılabilir. (Toydemir, 1974:1)

Literatürdeki bilgiler ışığında seramik ürünlerin sınıflandırılması şöyledir:

- a- Pişmiş kil ürünleri,
- b- Isıya dayanıklı (refrakter) ürünler,
- c- İnce ve beyaz pişen ürünler,
- d- Teknik seramikler

- a- Pişmiş kil ürünleri: Doğada bulunduğu şekliyle işlenip, genelde kırmızı ve tonlarında pişen ürünlerdir. Demiroksitçe zengin kil yataklarından elde edilip, inşaat sektöründe çokça kullanılır.
- b- Isıya dayanıklı (refrakter) ürünler: Isıya dayanımı yüksek olan ürünlerin genel tanımıdır. Asidik, nötr ve bazik refrakterler olarak üç grupta incelenir.
- c- İnce ve beyaz pişen ürünler: Bu grubun ürünleri oldukça saf maddelerden üretilir. Sofra takımları, banyo malzemeleri, yer ve duvar döşemeleri, süs eşyaları, elektrik izolasyon malzemeleri ve laboratuvar gerçeri bu grubun kapsamındadır. Kalolen adı verilen malzemenin plastikliği az olduğundan beyaz pişen ince seramik kili ile desteklenir. Kabaca porselen, gre(sert çini) ve fayans olarak çeşitlendirilebilir.
- d- Son yılların ürünleri olup sertlik, elektrik iletim ve yalıtım özellikleri, manyetik özellikleri, yarı iletkenlik özellikleri ve piezoelektrik özellikleri vardır. Bu nedenle elektronik alanda, bilgisayarlarda, makine parçalarının üretiminde, uzay çalışmalarında, nükleer enerji alanında geniş kullanma alanları bulunmaktadır. (Doğan, 1978: 9)

Yüzyılladır sanatı barındırmış ona ev sahipliği yapmış Anadolu toprakları, sanatı eğitim sayesinde diğer nesillere aktararak devamını ve üretkenliğini sağlamıştır. Ülkemizde yapılan arkeolojik kazı çalışmalarında ortaya çıkan eserler diğer medeniyetlerle olan bağlarını; etkileşimlerinin anlaşılmasını ve o çağda yaşayan insanların toplumsal yaşamlarını, sanata karşı bakış açılarını kanıtlamıştır.

Tüm bu gelişmeler; köklü bir sanat dalı olan seramiğin, yoğun araştırmalar ışığında bir sonraki nesile ışık tutması sayesinde oluşmuştur. Yeni nesillere aktarılan, insanlık tarihi kadar eski bu sanat dalı, eğitim ile kalıcılığını günümüze değin sürdürebilmiştir. Ustalar çıraklarına; öğretmenler öğrencilerine...

Günümüzde bir çok çalışma alanına sahip olan seramik sektörü; yetişmiş iyi eğitilmiş insanlara ihtiyaç duymaktadır. Bunun için meslek liselerinde okutulan seramik derslerinde kalifiye eleman yetiştirme amacı güdülürken, yine aynı şekilde üniversitelerde de güzel sanatlar ve ayrıca öğretmen yetiştirilen bölümler de yeni nesilleri eğitecek insanlar yetistirmektedirler.

Ana sınıfındaki çocuklara ve Özürlü çocuklara da verilen seramik eğitimi çalışmaları sonucunda psikomotor davranışların geliştiği gibi algılama yeteneklerinin de geliştiği gözlemlenmiştir. Anaokullarında ve Zihinsel özürllüler okullarında dönem sonlarında yapılan sergilerde, çocukların hem zihinsel hem psikomotor gelişim sağladıkları gözlemlenmiştir.

Adalet bakanlığınca uygulamaya konan cezaevleri ve ıslahevlerinde ki seramik çalışmaları ise, vatandaşları toplum yararına olacak şekilde kazanma çabalarının ifadeleridir.

Belirli dönemlerde yapılan sergilerle ürünlerin satışlarını yapılması hem o ürünleri yapanlara özgüven sağlarken hem de ruhsal bir doyum sağlamaktadır.

Ülkemizde; yabancı ülkelerde oldukça gelişmiş olan ıslahevlerindeki seramik eğitimi, özellikle Keçiören İslahevinde başarılı bir biçimde yürütölmektedir.

Her bilgi birikiminin eğitimle sonraki nesillere aktarıldığı gerçeği ilerleyen zamanlarda, değişen ekonomik ve sosyolojik yaklaşımlarla; sanatta inceliğin yitirilmesine ve özellikle sanat alanında;seramik sanatı alanında da üretilen eserlerin yozlaşmasına ve eğitimde kullanılmaması sonucunu doğurmuştur. Yüzyıllardır sanatın her alanına ışık tutan sanat mirasımız bu gün okullarda verilen eğitimin yetersizliği nedeniyle gerçek değerini bulamamaktadır.

Meslek liseleri, üniversiteler ve diğer alnalarda verilen seramik eğitiminin yetersizliğinin en güzel örneği de;mezun olduktan sonraki iş bulma, geçimini sağlama

endişesidir. Gençler bu endişeyle gereken bilgileri hangi ilham ve azimle alıp mezun olabileceklerdir?

Diğer yandan cezaevleri ve ıslahevlerinde verilen seramik çalışmalarında da suçlu insanların hem psikolojik hem de psikomotor davranışlarının toplum yararına düzeltilme çabalarından sonra; ceza süreleri bitiminde karşılaştıkları sorunlarda benzerdir. Barınma, kendine yetebilecek kadar kazanç; yani ekonomik bağımsızlık.

Oysa sanat eğitimi çerçevesi içerisinde verilen seramik eğitimi, bireyde özgüveni geliştirerek; hem psikolojik bir denge sağlarken hem de el becerilerini yani psikomotor davranışlarını geliştirir. Elbette bu çalışmalar bireye aynı zamanda bir meslek öğretir. Ancak verilen eğitiminin devamlılığı; yani eğitimin verilme aşamasından meslek edindirme sürecine kadar denetlenmesi ve sürekliliğinin sağlanması gerekmektedir.

En iyi öğrenme metodu olarak kabul edilen yaparak yaşayarak öğrenmenin; izah edici sonuçlarından biri olan bu eğitime gereken önemin verilmesi; yüzyıllardır tarihe ışık tutan seramik sanatının hakedilen yeri bulmasını sağlayacak, toplumda daha ince, duygu yüklü ve bilgili nesiller yetiştirilmesine olanak sağlayacaktır.

2.4. Kişilik Gelişimi

“Kişilik bireyi diğer bireylerden ayırdeden, tutarlı olarak sergilenen, bireye özgü özellikler bütünüdür.” (Yeşilyaprak, 2003:112)

Bir diğer tanıma göre kişilik; “Bireyi başkalarından ayıran; bireyin doğuştan getirdiği ve sonradan kazandığı özelliklerin bütünüdür” (Senemoğlu, 2004:72).

Yine bir baska tanıma göre kişilik; “bir insanın bütün ilgilerinin, tutumlarının, yeteneklerinin, konuşma tarzının, dış görünüşünün ve çevresine uyum biçiminin özelliklerini içeren bir terimdir” (Baymur, 1978:255).

Genlerle ve çevresel etkileşimlerle biçimlenen bir olgu olan kişilik; Çocuğun doğumundan başlayarak ölüme kadar olan tüm gelişim süreçlerini kapsar.

Bebeklik döneminden itibaren etkileştiği çevresel faktörler kişiliğinin biçimlenmesini sağlamaktadır.

Psikanalizin kurucusu olan Freud’a göre kişilik; id, ego, süper ego olmak üzere üç ana unsurdan oluşmaktadır. “İd, kişiliğin ilkel yönünü oluşturmakta, daima haz ilkesine göre hareket etmekte, gerçek dışı ve mantık dışı istek ve arzularla bireyin içsel dürtülerinin her ne pahasına olursa olsun derhal doyurulması doğrultusunda bir işlevde bulunmaktadır.” (Başaran, 2005: 49-51).

Organizmanın ilkel hazlarını doyumak ilkesine göre davranışa yönlendiren id’in baskın olduğu dönem bebeklik dönemidir. Bu dönemde bebek temel ihtiyaçlarının anne tarafından karşılanması için içdürtüsel olarak isteklerini ağlayarak elde etmektedir. mesela acıkan bir bebeğin yaygarayı koparması üzerine annenin kucağına alarak onu emzirmesi; bu sayede bebeğin annenin güven veren kucağında kokusunu duyumsayarak, dokunarak hem temel ihtiyacı olan beslenmesini sağlamak hem de sevgi ihtiyacının karşılanmasını sağlayarak doyuma ulaşmasıdır.

Kişiliğin bir diğer unsurunu oluşturan ego; “Ego, kişilik yapısının gerçeklik ilkesine göre hareket eden ve kısmen de olsa bilinçli olan bölümüdür. Bir bakıma kişiliğin “idare meclisi” gibi davranan ego, gerçekliğin sınırlarını zorlanmadan bireyin içsel dürtülerinden kaynaklanan ihtiyaçlarının uygun bir biçimde nasıl karşılanabileceğini tayin etmektedir. Akıl yürütme, problem çözme ve karar verme gibi üst düzeydeki zihinsel işlevlere de sahip olan ego, id’in gerçek dışı istekleriyle,

süper egonun bunların karşılanmasına yönelik yasaklayıcı tutumları arasında bir ara bulucu işlevi görerek, id'in gereksinimlerinin karşılanmasına çalışmaktadır. Egonun bu tür çabaları ahlaki olmaktan öte, bireyin başını belaya sokmayacak bir çözüm arayışı üzerinde yoğunlaşmaktadır." (Başaran, 2005: 49-50-51).

Ego'nun id'in isteklerinde aracı olması, organizmanın yaşamını sağlıklı olarak sürdürebilmesi için gereklidir. Ego bunu gerçekleştirirken ahlaksal değerleri gözetmeksizin organizmayı doyuma ulaştırmayı amaçlar.

Freud'un görüşlerine bağlı kalarak, sağlıklı bir kişilik yapısı için, kişiliğin bu üç boyutu arasındaki ilişkide denetimin ego'nun elinde olması gerekir. Gerek id'in gerekse süper ego'nun gerçeklik ilkesi dışında hareket ettiği hatırlanırsa, kişilik gelişiminde bu iki sistemden herhangi birinin baskın olması hali, bireyin düşünsel, duyuşsal ve davranışsal eylemlerinin gerçeklikten uzak olması anlamına gelecektir. Sağlıklı bir kişilik gelişimi için bu üç boyutun olabildiğince "uzlaşabilmesi" ve "denge" içinde olması esastır. (Başaran, 2005: 49-50-51).

Sağlıklı bir kişilik gelişimi için bu üç öge denge içerisinde bulunmazsa; kişi, kendini rahatsız eden doyuma ulaştıramadığı veya sürekli ertelediği dürtüleri, kabullenir hale gelmesinde kullandığı savunma mekanizmalarını şöyle sıralayabiliriz.

Bastırma: Bireyin rahatsız olduğu olayları görmezden gelerek duygularını bastırmasıdır. Başka bir tanıma göre bastırma; "Dürtülerin insanın isteği dışında tutulması ve bilince çıkmasının önlenmesi" (Gençtan, 1995:71). İçeride atılan duygular ne kadar süre bastırılırsa bastırılsın; bireyi psikolojik doyuma ulaştıracak biçimde bilince ulaşamadığı sürece bir gün farklı biçimlerde açığa çıkmak için kendilerini gösterirler.

Yadsıma: "Kişinin gerçeklere gözünü kapayarak, yoksayarak kendini savunma yöntemidir" (Yörükoğlu, 1988:79). Spordan anlamayan birinin spor müdürü olması gibi.

Yansıma: Kişinin kendinde görmek istemediği davranışları başkalarında aramasıdır. Yeteneksiz bir savaş sanatları öğrencisinin hocanın bilgisiz, yetersiz olduğundan yakınması gibi.

Yüceltme : “doyurulmayan istek ve davranışların kişide yaratacağı gerginliği, diğer olumlu bir nitelikte yer değiştirmesidir” (Yörüköğlu, 1995:85). Savunma mekanizmaları içinde kişiyi olumlu süreçlere yönlendiren bir savunma mekanizmasıdır. Fen derslerinde başarılı olamayan bir öğrencinin spor alanında başarılı olarak kendini göstermesi gibi.

Özdeşim : Çocukluk ve gençlik çağında kişinin beğendiği karakterleri örnek alması, kendi kişiliğini beğendiği karaktere uygulama çabasıdır. Çizgi film ya da film karakterlerindeki karakterlere özenme gibi. Bazı durularda istenmeyen durumlara neden olan özdeşim kurmada; son yıllarda yayında olan çizgi film karakterlerine özenen çocukların başlarına gelen kazalar bu savunma mekanizmasının zararlı etkilerinin olabileceğinin kanıtıdır.

Kaçma : “herhangi bir çabayı yarım bırakma halidir.” (Ankay, 1992:75). Örneğin başladığı fakat başaramayacağı bir işi, dersi, kitap okumayı neden yokken bırakmaktır.

Düş Kurma : Gerçek dışı olan isteklere doyum sağlamak amacını güden bir savunma mekanizmasıdır. Düş kurma yaratıcılığı geliştirdiği gibi ileri düzeyleri gerçeklik algısını etkileyeceğinden dolayı ruhsal sağlığını olumsuz etkileyebilir.

Saplanma : “çocukluk yaşantısında iz bırakmış bir dönemde ilgili kişiye, nesneye, duruma bağlı kalmaktır” (Köknel, 1995:143). Yaşlı bir kadının bunu kabul etmeyerek sokakta küçük çocuklarla oynaması gibi.

Dengeleme : Eksik kalmış, bastırılmış engellerin sonucu duyulan kaygının, başka bir alanda gösterilen başarıyla geliştiği bir savunma düzenidir. Kenidini çirkin

bulan bir insanın sempatik,duyarlı dürüst, yardımsever kişiliğiyle çirkinliğini dengelemesi gibi.

Yer Değiştirme : “Duygu ve eğilimlerin, bir nesneden başka bir nesneye ya da kişiye aktarılması yöntemidir” (Yörükoğlu, 1988:84). Komutanı tarafından azarlanan bir subayın askerlerine bağırması azarlaması gibi.

Mantığa Bürüme : Kişilerin tasarladıkları yaşam standartlarını karşılanmaması halindekullandıkları bir yöntemdir. Gençlerle iletişim kuramayan bir öğretmen “..Ben zaten öğretmenliği sevmiyorum, asıl hedefim mühendis olmaktı...” demesi kendini haklı çıkarması gibi sıkça kullanılan bir savunma mekanizmasıdır.

Bu savunma mekanizmalarını hepimiz kullanmaktayız. Fakat savunma mekanizmalarının günlük kullanım sıklığının artması ruh sağlığını olumsuz olarak etkiler.

Bireyin doğumundan itibaren başlayan eğitim; ilk olarak ailede daha sonra okul-çevre etkileşimiyle şekillenmeye başlar. Doğumdan itibaren annenin koruyuculuğunda; güven verici sıcaklığını yaşamak isteyen birey bu ihtiyaçlarının karşılanmaması halinde güven duygusundan yoksunlaşmaya başlar. İlerleyen yaşlarda tuvalet eğitimi ve psikomotor davranışların geliştirilmesine yönelik ailenin vereceği eksik eğitim çocuğun suçluluk duygusu yaşamasına yol açar. İlkokul çağına gelip öğretmen-okul ilişkisini yaşamaya başlayan birey aileden almış olduğu eğitimle öğretmen ve çevreden aldığı eğitimi bütünleştirme çabasına girer.

Sağlıklı bir şekilde kimlik kazanabilmesi için kişinin, çevresinde uygun özdeşimler kurabileceği yetişkinlere ihtiyacı vardır. Kişilik sorununu başarılı bir biçimde çözümlemesi için de mesleklerinde başarılı olmuş eş, ana-baba olarak başarılı olmuş kişilerle tanışması ve özdeşim kurmaları için uygun ortamlar hazırlanmalıdır.

Kişiliğin oluşumunda çok büyük bir öneme sahip sanat dallarında yetişmiş kişilerin vereceği eğitimin önemi yadsınamayacak kadar büyüktür.

O halde, topluma faydalı insanlar yetiştirme çabası içinde olan eğitim kurumları; başta, ana-baba eğitimine önem vermeli, yeni nesillerin beden ve ruhen sağlıklı yetişebilmeleri için genel eğitimden sanat eğitimine bir çok alanda hizmet alanları oluşturmaktadır.

Bu gün okullardaki suç oranlarındaki artış inanılmaz boyutlarda ve hızla artmaktadır. Okul çevresinde bekleyen eğitimsiz ergen-gençlerin kavgalarla, alışkanlık yaratacak madde bağımlılığıyla mücadelesi için genç-ergenlerin eğitim noksanlığının giderilmesi ahlaksal olarak yeniden yapılandırılması gerekmektedir.

“Acaba, ahlak gelişiminin hızını, okullarda düzenlenecek öğretme-öğrenme süreçleriyle artırabilir miyiz? Bu soruya ilk zamanlardaki cevaplar, hazırlanan eğitim programlarının ahlak gelişimine çok az katkıda bulunduğu yönünde idi” (Tunel, 1966; Blat, 1969), (Senemoğlu, 2004:69).

“Ancak, yeni yapılan araştırmalardan elde edilen kanıtlar, düzenlenen öğrenme yaşantılarının ahlak gelişimini hızlandırdığını göstermektedir”. (Sclaefli, Rest ve Thoma, 1985; Oser, 1986), (Senemoğlu, 2004:69).

Çocukların bilişsel yapıları, ahlak ilkelerini anlamaya yeterli değildir. Soyut kavramları tam olarak biçimlenmediği için, kuralları yaşayarak yani örnek olarak birlikte benimsetmek kalıcı izli davranış değişikliği oluşturmada en önemli etkidir. Toplumda olan tüm kurallar derece derece somut yollarla izah edilmelidir. Bu konuda ana-babalara, öğretmenlere çok önemli görevler düşmektedir. Örneğin, sigara içmenin sağlığa zararlı olduğunu söyleyen öğretmenin ya da ebeveynlerin çocuğun önünde sigara içmeleri. Teoride çocuğa söylenenlerin pratikte uygulanmayarak destekleyiciliğini yitirmesine yol açar. Diğer yandan Sigara içmenin zararları hakkında

konuşma yaptıktan sonra okul-ev ortamında sigara kullanmayan öğretmen-ebeveynler;destekleyici olarak sigaranın zararlarından bahsederek cocukta kalıcı bir eğitim sağlayabilir.

Çocukların hayal dünyaları öyle geniştir ki, fotoğraf makinası gibi gördüklerini kaydederler, arzu edilen yararlı-yararsız tüm oluşumlar kendi hayal dünyası süzgecinden geçerek uygulamaya konur. Bu nedenle Çocukların önünde siddet eğilimli davranışlar sergilemek (gerek çevresindekilere gerekse direk çocuğa yönelik), çocukların ruh sağlığını olumsuz etkilemektedir. Arkadaşından gördüğü ve beğendiği bir oyuncağın alınmaması üzerine çalma eğilimine girdiğinde hırsızlıkla suçlanması gerekir. “ancak çocukların, bilişsel yapılarına uygun yollarla kuralları öğrenmelerini sağlayacak ortamlar düzenlenmelidir” (Senemoğlu, 2004:70).

“Öğretmenler, gerek ilköğretimin ilk yıllarında, gerekse ergenlik döneminde çocukların hazır bulunuşluk düzeylerine uygun bazı gazete, televizyon haberlerini, gerçek ya da yapay durumları ele alarak tartışmalarını sağlamalıdır. Örneğin; “Bir ailede hasta olan bir kişiye karşı diğer bireylerin yerine getirmesi gereken görevler”, “bir ailedeki sorumluluk paylaşımı”, daha ileri yaşlarda, “toplumda adaletin sağlanması için, bireylerin sahip olması gereken değerler”, vb. (Senemoğlu, 2004:70).

Bireyin doğumdan çocukluğuna,ergenlikten gençliğine; eğitilmesi için hepimize önemli görevler düşmektedir. Durağan değil her gün yeni kalıcı, işlevsel-düşünsel bilgileri geliştirerek yeni nesillerin topluma yararlı bireyler olarak yetiştirilmesi-kazandırılması sağlanabilir.

BÖLÜM III

ÇOCUKLARIN SUÇA İTİLME NEDENLERİ

3.1. Suç

Toplumda diğer bireylerle ilişkilerimizde fikir ayrılığı yaşadığımız anlarda çeşitli çelişkilere düşeriz. Bu bağlamda suç; “insanın kendi çıkarları için başkalarına isteyerek zarar vermesidir” (Adler, 1983:319)

Çeşitli ihtiyaçlardan doğan isteklerin yerine getirilmesi; kişinin fiziksel ve ruhsal doyuma ulaşması doğal haklardandır. Ancak bu istekler yasaların gerektirdiği doğrultuda gerçekleştirilmelidir. Başka bireylerin fiziksel ve ruhsal özlük hakları ihlal edildiğinde suç unsuru taşımaktadır.

Tarih çağları boyunca yönetici kesim, bulundukları coğrafik özelliklere ve toplum yapısına bağlı olarak yasalar geliştirmişler ve bu yasaların uygulanması için kolluk kuvvetleri görevlendirmişlerdir. Hemen her çağda benzer suçlar işlendiği gibi gelişen bilim ve teknikniğin beraberinde getirdiği ihtiyaçlar; suç unsurlarını artırdığı gibi suçla mücadelede de önemli gelişmeler sağlamıştır.

3.2. Aile Okul ve Çevrenin Suça Etkileri

Aileden başlayan eğitim okul ve çevresel faktörlerle çocuğu topluma faydalı insan olarak yetiştirme amacını güder.

Bir tanıma göre çocuk; “toplum, aile, okul, çevre, milliyet ve insanlıkla karşılıklı ilişki kuran yaptığıının kanunsuz ve uygunsuz olduğunu anlama çağında bulunmayan canlı, fakat dağınık ve yumuşak bir varlık” (Beşmert, 1967:5) tır.

Her türlü dış etmenlere açık, savunmasız olan çocuk; bulunduğu coğrafik ve sosyal ortamda gelişimini sağlamak için ebeveynlerine ihtiyaç duyar. Başta aile eğitimi, sonraları okul ve çevre etkileşimiyle aldığı eğitim; çocuğun kişiliğini oluşturur. Başka insanların özlük haklarına saygılı olarak kendini gerçekleştirecek eğitimi alan çocuklar toplumun gelecekteki ışıklarıdır.

Ailesi cahil, şiddetin eksik olmadığı mahallerde yaşayan çocuklar okul ortamında öğretmenlerinin gereken ilgi ve eğitimiyle biçimlendirilmezlerse, kendilerini gerçekleştirmek için aileden ve çevreden gördükleri şiddet neticesinde ayakta kalma savaşı olarak “güç” ü ezmek yok etmek için kullanmakta tereddüt etmeyeceklerdir.

Televizyon yayınlarından gördükleri şiddet içerikli filmler, dakikalarca şiddet içerikli haber yayını yapan programlar; aile içinden taşarak okul içlerine kadar ulaşmaktadır. Okul çevresinde bekleyen işsiz, amaçsız yenyetme gençler, sayılan tüm bu etkenler neticesinde; sigara, alkol gibi madde bağımlılığından, karşı cinsi etkilemek için bıçaklı kavgalara kadar bir çok davranış bozukluğu sergilemekten kaçınmamaktadırlar.

Çocuk kendine en yakın hissettiği insan ya da insanları model alacak, bu da kişiliğinin temel noktasını oluşturacaktır. Ancak model aldığı insan toplum kuralları içinde yasal olma zorunluluğu taşımayabilir. Kimden nasıl, ne derecede etkilenecek hayatına uyarladığı insan, insanlar; aile okul ve çevrenin çocuğa sunduğu eğitim olanakları çerçevesindedir.

Varoşlarda yaşayan çocuklar daha isyankar ve asidir. Çünkü kendilerine güvenleri yoktur. Cinsel duyguları daha hızlı gelişir, çünkü küçük mekanlarda içiçe yaşarlar, çevre baskısı kendini daha yoğun hissettirir. Bir yandan geleneksel bir hayat yaşarken, diğer yandan kentine merkezinden dışlanırlar. Dinsel kaygı ve korkuları vardır. Neyin doğru neyin yanlış olduğunun farkında değildirler. Bir karmaşa

içindedirler. Onlara model olan büyükleri de bir yandan sergiledikleri saldırgan davranışları desteklemektedirler.

“Özellikle, ergenlik dönemindeki gencin kendisini özdeşleştireceği bir bireye gereksinimi olduğu, çoğunluğu aile içinden bir yetişkin olan bu kişinin, bozuk bir kişilik yapısına sahip olması halinde bu kötü davranış örneğinin gence de yansıma olasılığı düşünülürse, suçlulukta yakın çevre faktörlerinin ne denli önemli olduğu görülmektedir” (Yavuzer, 1981:37).

Günümüz teknolojinin ürünü olan bilgisayar oyunları da günümüzde çocukların şiddete olan meyillerini artırmakta ve günbegün eğitimden uzak bencil, maddi değerlere önem veren; güç algısı “yaşamak için yok et” mekten oluşan sonuç zincirini ortaya çıkarmıştır.

Eğitim sosyal bir kurum olan okulda çevresini genişleterek sunulur. Okulun birinci işlevi eğitmektir, ikinci işlevi çevre ilişkilerini kurmaktır. Birey burada arkadaş çevresi içinde farklı alışkanlıklar kazanır.

Ailenin bilgisinin yetmediği konularda okul bu görevi üstlenir. Zamanını değerlendirmeyi bilmeyen birey okuldaki eğitsel kol etkinliklerinde bu boşluğu doldurur. Ailesinden bulamadığı sevgi saygıyı öğretmeninden ve arkadaş çevresinden alır. Kendine olan güveni artarak sosyalleşmeye başlar.

Okul eğitiminin ilk basamağı anaokullarıdır. Kurallara uyma, arkadaşlarıyla iletişim kurmaları bu çağda başlayıp ortaokulda almaya başladığı eğitimle bütünleştirme çabasına girer.

Ortaokul ergenliğe ilk başlayış gençliğe geçiş olarak adlandırılır. Arkadaşlık ilişkilerinde; kabul görme, paylaşma, gencin kişiliğini geliştirmede yardımcı olur. Zamanını çoğunu okulda geçiren genç için arkadaş faktörünün ne denli önemli olduğu su götürmez bir gerçektir.

Bu çağlarda “yanlış” arkadaş seçimi, ilerleyen zamanlarda arkadaş gibi davranmaya itecektir. Arkadaşı sigara kullanıyor, derslerine çalışmayıp kavgalara karışıyor ve karşı cinsten kabul görme eylemini bu şekilde uyguluyorsa, genç; benzer davranışlar sergilemekten kaçınmayacaktır.

Kişiliğinin oluşma aşamasının başlarındaki genç, kendini kabul ettirme sürecinde, karşılaştığı davranış biçimlerini yorumlayarak kendine en kolay olanı seçecektir. Davranış; öğretmenin sevecen davranışlarla, istenilen davranışları ödüllendiren eğitim modeliyse olumlu, hasarı davranışlar sergileyen genci sürekli cezalandıran biçimiyse olumsuz olarak biçimlenecektir. Böylelikle arkadaş gölgesine sığınma ihtiyacı artacak, arkadaşlarının yaptığı suç unsuru taşıyan davranışlar bir anlamda onanmış, onlarla birlikte karşı çıkmanın asiliğın tadına vardığını düşünecektir.

“Ergenlik dönemindeki duygusal gerginlik, bir yandan bireyin çalışma gücünü azaltıp dengesizliğe neden olurken, bir yandan da dikkatin belirli bir konu üzerinde yoğunlaştırılmasını engeller ve ergeni okulda başarısız kılar” (Yavuzer, 1982:250)

İdeal bir öğretmen gençteki içsel dengenin korunmasına yardımcı olur, okulu sevmesini, buna bağlı olarak derslerinde başarılı olmasını sağlar.

Öğrencilerinin ilgilerini ve yeteneklerini tesbit edip bir anlamda rehberlik yapar. Sınıf içinde eşit davranışlarıyla herkese özel birey olmayı duyumsatır, kontrollü disipliniyle uyumu sağlar. Sevecenliği ve olumlu kişiliğiyle öğrencilere hoşgörölü olmayı kazandırır.

Kurallara uyulmasını örnek davranışlar sergileyerek benimsetir. Çeşitli sosyal etkinliklerle öğrencilere görevler vererek onların kendilerine güven duymalarını

sağlar. Aile görüşmelerinde Aile yapısını gözlemleyerek, ailenin çocuk üzerindeki olumsuz davranışlarının değişmesini sağlar.

İyi öğretmen çocukların yaratıcılığını geliştirerek, çevresine duyarlı, ülke sorunlarına kayıtsız kalınmayacağını gösterir.

Eğitimin her aşamasında görev alan öğretmenlere yeni neslin eğitilmesi, suç unsurları taşıyan tüm olgulardan uzak tutularak bilinçlendirilmesi konusunda; örnek davranışlar sergileyerek model olmaları büyük önem taşımaktadır.

3.3. İslahevleri

“Türk hukuk sisteminde suçlu çocuk, yürürlükteki ceza kanunlarına göre suç sayılan bir davranış ortaya koyan 18 yaşını doldurmamış kişidir. Suç sayılan davranışların neler olduğu, çeşitli zamanlarda çıkarılan kanunlarla değişikliğe uğramış olan 1926 tarih ve 765 Türk Ceza Kanunu’nda gösterilmektedir (Uluğtekin, 1991:13).

İslahevlerine giren çocuklar 11 yaşını bitirmiş olup 15 yaşını doldurmamış çocuklardır.

İslahevleri infaz kurumu olmaktan olmakla beraber, eğitim öğretim ve ıslah etme kavramlarından giderek “cezaevi” yerine “ıslahevi” adı verilmiştir.

İslahevlerinin amacı çocukları topluma kazandırabilmek için hemen her alanda eğitim vererek, bilgi becerilerini artırarak meslek edinmelerine olanak sağlamaktır.

Bu kurumlarda görev yapan psikologlar, çocuklardaki davranış bozukluklarının giderilemesi için çaba sarfetmektedirler.

“İslah ve cezaevine gelen çocuk işlediği suçtan dolayı damgalandığını, toplumun da kendisini cezalandırdığını, kurumda uyması gereken kuralların-yasakların suçlu olması nedeniyle konulduğunu düşünebilmektedir. Ancak yapılan çalışmalarda bunların toplumdaki genel kurallar olduğu, kendisine yardım ve topluma uyumunu kolaylaştırma amacına yöneldiği vurgulanmakta ve suçluluk duygusundan kurtulmasına çalışılmaktadır” (Karabaş, 1985:38).

Türkiye genelinde suçlu çocuklar için kurulan ıslahevlerinden biri olan ve araştırmanın yapıldığı yer Ankara Keçiören İslahevidir.

“138.000 metrekarelik bir alan üzerine kurulmuş olup bahçeleri, hizmet tesisleri, atölyeleri, idare binaları, okulu, mescidi, cadde sokak ve ağaçları vardır....ilk defa 19.1.1937 tarihinde ... Edirne’de açılmıştır. ... 25.10.1940 tarihinde Keçiören Kalaba semtine taşınmıştır” (Turgut, Özgöz, 1988:5).

Çocukların topluma kazandırılmasında büyük öneme sahip olan bu ıslahevi, bu amaçla;

- Okuma-yazma ve ilkokulu bitirme kursları
- Kültür dersleri programları,
- Ortaokul ve lise bitirme kursları,
- Mesleki eğitim kursları,
- Üniversiteye giriş hazırlık kursları,
- Üniversite tahsili,
- Çıraklık okullarında meslek eğitimi görme,

- Kütüphane çalışmaları,
- Ferdi terapi iç çalışmaları,
- Grup terapisi çalışmaları,
- Psiko-sosyal hizmet çalışmaları

Tüm bu çalışmaların amacı; çocuğun ıslahevinden çıktıktan sonra geleceğe güvenle bakabileceği ortamı hazırlamaktır.

Ankara Keçiören İslahevinde verilen eğitime dair çıkan bir habere göre; “Hasan Şerefli, Philadelphia’daki Lasalle Üniversitesi’nde yüksek lisans öğrenimi görüyor.

Emmy ödülü kazanan ilk Türk sıfatını taşıyan Hasan Şerefli, belgesel filmin adının ‘Parmaklıklar Arkasındaki Çocuklar’ olduğunu belirterek filmin Türkiye ayağının Keçiören İslahevi’nde çekildiğini söyledi. Şerefli, 95 dakikalık belgeselle ilgili olarak şöyle konuştu: “ABD, İngiltere, Moğolistan, Gürcistan, Hindistan, Filipinler ve Türkiye’de çekilen film, tüm bu ülkelerdeki ıslahevlerindeki koşulları gözler önüne seriyor. Çocukların tepkilerinden bahsediliyor. Onların gözüyle dünya nasıl görünüyor, bu çocuklar ne koşullarda yaşıyorlar ve devlet ne gibi katkılarda bulunuyor, ıslahevinden çıktıktan sonra sosyal hayata uyumlarında ne gibi güçlüklerle karşılaşıyorlar?”

“Dünyanın her yerinde gerçekten koşullar çok kötü” diyen Şerefli, “araştırma neticesinde ıslahevi yönetimi ve topluma kazandırma gibi temel konularda Türkiye’nin en liberal ülke olarak diğerlerine örnek gösterildiğini” de ifade etti. New York, aa 17.09.2003(<http://www.zaman.com.tr/2003/09/17/haberler/h16.htm>).

Bir diğerk habere gore; “Ama Engin’in de belirttiğı gibi burası yabancı heyetler tarafından sık sık ziyaret ediliyor. Bir başka deyişle her an denetlenmeye hazır, Türkiye’nin suçlu çocuklarla nasıl ilgilendiğini gösterdiği bir vitrin ıslahevi. Ama olsun, görünenlerin üstüne bir de söylenenleri dinlemek içini rahatlatıyor insanın: TRT ve Kültür Bakanlığı ayda bir konser veriyormuş. Hacettepe Üniversitesi işbirliğiyle seramik kursları var. Gönüllüler gelip saz, tiyatro, bilgisayar üzerine eğitim düzenliyor. Çıraklık eğitimine gidenler usta diplomasıyla tahliye oluyor. Okuluna devam etmek isteyen gündüz okuyor, gece ıslahevinde yatıyor. Gönüllü öğretmenler onları üniversiteye hazırlıyor. Kimi gece okuluna gidiyor, kimi ıslahevi yöneticilerinin ayarladığı işte çalışarak para kazanıyor. Birçoğu kazandığı parayı ailesine gönderiyor.

Sosyal hizmet uzmanı ablalarıyla birlikte el işlerine yönelenler var. Süs eşyaları yapıyorlar. Toprak seramik kurslarında ürettiklerini satan çocuklar, kazandıkları parayla depremzede çocuklara hediyeler alıp göndermişler. Bu onların hayata yeniden asılmalarını sağlamış.”

Çocukların topluma kazandırılmasında çok büyük önem taşıyan ıslah evlerinden birisi olan Ankara Keçiören İslahevi, Çeşitli eğitsel ve sanatsal uygulamalarla Yabancı ülke ıslahevlerine örnek teşkil etmektedir.

1996 yılında Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uygulamalı Sanatlar Resim Eğitimi Bilim Dalında, Mine Tüfekçi’nin “İslahevindeki çocuk ve gençlere verilen resim etkinliklerinin çocuk ve gencin kişisel uyumuna etkileri” konulu yüksek lisans tezi; ıslahevinde bulunan çocuklara verilen sanat eğitiminin ve plastik sanatların bir dalı olan resim sanatının, çocukların topluma kazandırılma yolunda etkili olduğu şeklindedir.

BÖLÜM IV

ISLAHEVİ SERAMİK ÇALIŞMALARI

4.1. Ankara Keçiören İslahevi Öğretmeni İle Seramik Sergisinde Yapılan Röportaj

Ankara Keçiören İslahevinin Zafer Çarşısında ceza evleriyle birlikte yaptıkları seramik sergisi, halk tarafından büyük ilgi görmüş, sergi ziyareti sırasında Ankara Keçiören İslahevi seramik öğretmeniyle araştırmacının röportajı şu şekilde gerçekleşmiştir.

Soru: Ankara Keçiören İslahevinde kaç çocuk barınmaktadır

Cevap: Ankara Keçiören İslahevinde 107 kişi varken bu sayı 19 kişiye inmiştir, 2 aydır da kapalı öğrenci bulunmamaktadır.

Soru: Kurumda verilen seramik eğitimi hangi dönem aralıklarında ve nasıl verilmektedir.

Cevap: 3'er aylık dönemlerde 8-10-12 arası çocuklara gerekli olan eğitim verilirken çıkan yasa gereğince (Avrupa Birliği Uyum Yasaları) çocukların %90' ı tahliye olmuştur. Su an islahesinde 10-15 çocuk kalmış; kalan çocukların bir kısmı işte çalışıp bir kısmı da okula giderken, diğer kısmı da kurumda ufak tefek işlerde çalışırlardır. Tahliye olana kadar da kurumda gerekli olan eğitime tabi tutulmuşlardır.

Çocuklar 3'er aylık bu dönemlerde kursa tabi tutularak cezası fazla olanlar ve gönüllü olanlar arzu ettikleri takdirde 3 ay ya da 1 yıl kadar devam etmişlerdir.

Soru: Seramik eğitimi veren öğretmen, bu eğitimi verebilmek için çocuklara yaklaşımı nasıldır?

Cevap: Seramik eğitimine başlamadan önce çocuk tedirgin; kendine olan güvenini nasıl ortaya çıkaracağını bilemezken “sonuçta daha önceden çoğu seramik eğitimi almamıştır” buna bağlı olarak da “acaba bunu becerebilirmiyim, beceremezmiyim” gibi sorular güvensizlik yaratırken, seramiğin farklı doneler taşıması ve öğretmenin dostça çabaları ortama alışmasını ve motive olmasını sağlar.

Soru: Seramik eğitiminin çocukların psikomotor ve psikolojik gelişimleri üzerindeki etkisi nasıldır?

Cevap: Çocukların çamurla teması onların ruhsal (psikolojik) olarak rahatlamasını sağlamaktadır. Seramik eğitiminden sonra yapılan gözlemlerde çocukların çevreleriyle olan etkileşimlerinin daha pozitif olarak değiştiği gözlemlenmiştir.

Ayrıca çocuğun çamurla oynaması onları geçmişe; küçüklüklerine götürüp, o anı yaşamalarını ve bu ana dair yaşadıklarını olumlu olarak birleştirmelerini sağlar.

Bu çalışmalar sırasında öğrencilerin birbirleriyle şakaştıkları, küçük müdahalelerde bulundukları, sınıfta kendilerini özgür hissettikleri görülmüştür.

Soru: Alınan bu eğitimin, çocuğun geleceğe karşı duyduğu kaygının azaltılmasında etkisi varmıdır?

Cevap: Yapılan eğitimin meslek edindirme amacını da gütmesi, geleceğe karşı çocuğun kendini güven içinde hissetmesi için seçenekler zinciri oluşturur.

İslahevinde yapılan seramiklerin satışı sonucunda da elde edilen gelirlerin çocuğa para olarak geri dönmesi, çocukların ıslahevinden çıktıktan sonra da ekonomik olarak bağımsızlıklarını kazanabilmesi yolunda kendilerine olan özgüvenlerini ortaya çıkarır.

Sevgiyle, uyumla, hoşgörüyle sürdürülen çalışmalar, öğrencilerin kendilerine güvendiklerini, kendilerinden hoşlandıklarını, başaracaklarına inandıklarını, kendi aralarındaki şöyleşilerde öğretmen tarafından gözlemlenmiştir.

Ancak ıslahevinde edindiği seramik üretimine dair bilgi becerileri uygulayabileceği seramik atölyeler ve fabrikalar da çalışabilmeleri için devletin sağladığı olanaklar oldukça kısıtlıdır.

Soru: Ankara Keçiören İslahevi'nin vermiş olduğu eğitimin; yabancı ülkelerdeki eğitimdeki konumu nedir?

Cevap: 4.5 yıl önce dünyanın en iyi ıslahevleri arasında BBC Tv tarafından gösterilmiştir.

Soru: İslahevlerinin cezaevlerinden en büyük farkı nedir?

Cevap: Ankara Keçiören İslahevinin cezaevlerinden en büyük farkı;ıslahevlerinde serbest dolaşım haklarının mevcut bulunmasıdır.

Soru: Kurumda seramik eğitimi veren öğretmenin; çocukların aileleriyle ilişkilerini geliştirmek için yaptığı çalışmalar nelerdir?

Cevap: Öğretmenleri Yusuf Yıldız bey bir Pazar günü aileleri ıslahevlerine davet ederek ailelerin atölyeleri dolaşması sağlamıştır. Ailelerin en büyük şaşkınlığı kendi çocuklarının seramikten objeler yapıp ortaya çıkarmaları olmuş ve çocuklarının

neler yapabileceklerini hele hele uygun ortamlar hazırlandığında neleri başaracaklarına tanıklık etmişlerdir.

Soru: Çocuklar kurumdan çıktıktan sonra temel ihtiyaçlardan biri olan barınma ihtiyacını karşılayabilmekte midirler?

Cevap: Çocukların en büyük sorunlarından biri de çıkınca barınak sorunlarını olması, ailelerinin sahiplenmemesidir. Çocuk çıktıktan sonra geleceğe güvenle bakabilmesi için birincil ihtiyaç olan barınak sorununu çözümlemesi gerekmektedir.

Soru: Kurum haricinde; çocuklara seramik eğitimi konusunda destek veren kurumlar var mıdır?

Cevap: Seramik kursu haricinde de; yaz sezonunda Çanakkale Seramiğin açmış olduğu hizmet içi kursları çocuklara geleceğe dair güven vermektedir. 2.5-3 ay boyunca fayans döşemeciliği kursu, gönderilen öğretmenler ile başarı bir şekilde çocuklara eğitimlerini vermekte; meslek sahibi olmaları için çok önemli adım atlamalarına olanak sağlamaktadırlar. Ayrıca Çanakkale Seramik tüm belgeleri, gerekli olan tüm alet, araç-gereçleri de vererek çocuklara sorumluluk duygusuyla birlikte geleceğe dair güvenle bakmaları için olanak sunmaktadırlar.

Röportaj Sonuçları

Bu röportajda suça itilmiş çocukların topluma yeniden kazandırılmasında, seramik eğitiminin önemi; çocuklara uygun koşullar sağlandığında neleri başarabilecekleri belirtilmiştir. Başarı sonucunda da oluşan özgüvenin psikososyal davranışları olumlu olarak etkilediği gözlemlenmiştir. Ayrıca Çanakkale Seramik gibi bir kurumun çocukların eğitimine yönelik değerli çalışmaları, çocukların geleceğe dair güven duygusunu geliştirmiştir. Ancak Çanakkale seramik gibi seramik eğitimi veren kurumların sayılarının artırılması; topluma kazandırılması yolunda tüm sanatsal eğitim çalışmalarının destekleyiciliğini artırabilir.

BÖLÜM V

SONUÇ

Araştırmada Ankara Keçiören İslahevinde çocuklara verilen seramik eğitiminin; çocukların sosyal uyumuna etkileri incelenmeye çalışıldı. Bu araştırmadan alınan sonuç; uygulanan seramik eğitiminin çocukların kişisel ve sosyal uyumunda oldukça etkili olduğudur.

Bireyin, çevresini oluşturan aile ve okul, onun kişiliğini belirlemede en önemli etkidir. Eğitimin kişiye sağladığı sonsuz olanaklar iyi değerlendirilmelidir. Sanat eğitiminin bireyde oluşturduğu kendine güven; incelik ve yaratıcılığı özendirme, okul çevrelerinde dolaşan işsiz çocukların, gençlerin topluma yararlı, geleceğe güvenle bakabilmesi için gerekli bir öğedir.

Yeterli eğitim almayan çocuklar, isteklerini yerine getirebilmek için yasal olmayan yollara başvurabilmektedirler.

İslahevleri bu tür gençlerin topluma kazandırılması için vazgeçilmez kurumlardır. Uyum sağlama yeteneklerinin geliştirildiği bu kuruma gelen çocuklar, verilen seramik eğitime çekinerek yaklaşırlar. Birçoğu bir kaçış yolu olarak gördükleri seramik eğitimini, daha sonraları Öğretmenleri olan Yusuf Yıldız'ın dostça yaklaşımları yoluyla ilgiye dönmüş; daha sonra da sevgi ile bu sanat dalının sunduğu sonsuz olanakları benimsemişlerdir.

Yapılan röportajda çocuklara uğraş verildiğinde alınan tepkinin sağlıklı düşünce ve davranışlara dönüştüğü saptanmıştır. Öğretmenin çabaları ve sunduğu rahat ortam; öğretmen-öğrenci, arkadaş-öğretmen ilişkisine dönüşmüştür.

İslahevine yeni gelen ve seramik eğitimini yeni almaya başlamış olan çocuk hayalinde kurguladıklarını, düşüncelerini seramik formlara yansıtarak bir şey

üretebileceğini önce kendine sonra çevresine kanıtlayarak özgüven oluşturmaya başlamıştır. Seramik öğretmeni Yusuf Yıldız'ın da çabalarıyla ıslahevine davet edilen ebeveynler çocuklarının yaptıkları çalışmaları gördüklerinde şaşırılmışlardır. Tüm bu yaşantılar verilen seramik eğitiminin çocuğun topluma kazandırılma yolunda ne derece önemli olduğunu kanıtlar.

5.1. Öneriler

1. Topluma kazandırılmak istenen çocuklara sanat eğitimi uzun süre verilmelidir. Sanat eğitim süresinin uzun olması; bakmak ve görmek arasındaki ilişkiyi daha iyi anlamasını ve duyarlılığının artmasını sağlayacaktır.
2. Çocuklar eğitimciler tarafından plastik sanatlara yönlendirilmeli, plastik sanatları meslek edinmek isteyenleri bilgilendirerek teşvik etmelidir.
3. Çocuklar ıslahevi yöneticileri tarafından belirlenen günlerde sergi ve müzelere götürülerek bilgilendirilmelidir.
4. Sanat eğitimi veren öğretmen sayısı artırılmalıdır.
5. Tüm okullarla iletişime geçilip sanatsal etkinlik programları hazırlanarak çocukların farklı ortamlarda etkinliklere katılmaları sağlanmalıdır.
6. Plastik sanatlarda uğraş veren sanatçıların ıslahevlerine davet edilerek çocuklarla iletişim kurmaları sağlanmalıdır.
7. Çanakkale Seramik gibi karşılıksız olanaklar sunan büyük kurumların sayılarının artması için görüşmeler yapılmalıdır.

8. Çocukların sergi çalışmalarının gazete, televizyon gibi iletişim organlarında gerektiği kadar yer alması için çalışmalar yapılmalıdır.

9. Sergi çalışmalarının sayıları artırılarak çocukları topluma kazandırma amacı taşıyan bu asil çabalar topluma daha çok duyurulmalı, böylelikle ceza bitiminde iş olanaklarının artması sağlanmalıdır.

10. İslahevinden çıktıktan sonra meslek bilgisi edinmiş kimsesiz çocuklar için barınma sorunu ortadan kaldıracak kalıcı çözümler üretilmelidir.

11. İslahevinden çıktıktan sonra iş bulma ve devam ettirebilmeleri için rehberlik ve diğer ilgili kurumların sürekli desteği sağlanmalıdır.

12. Araştırmacıların araştırmalarını tatmin edici boyutta yapabilmesi için Adalet Bakanlığının son yıllarda uygulamaya koyduğu ıslahevine girişi bir hayli zorlaştırıcı bürokratik engeller, yeniden gözden geçirilmeli, daha şeffaf araştırma olanağı sağlanarak bu çocukların topluma kazandırılma çabası bürokratik engellemelerden uzak olmalıdır.

13. İslahevleriyle ilgili kaynakların sayıları artırılmalıdır.

5.2. Problem Önerileri

1. İslahevlerinde bulunan çocukların topluma kazandırılmasında verilen seramik eğitimi, çocuğa mesleki bilgiler kazandırdıktan sonra, seramik alanında herhangi bir kurumda iş bulabilme olasılığı nedir?

2. Ankara Keçiören İslahevinde bulunan çocukların topluma kazandırılmasında; verilen seramik eğitiminin psikososyal davranışları olumlu olarak değiştirmesi, çocuğun ıslahevinden çıktıktan sonra barınma ihtiyacının karşılanmaması halinde psikososyal davranışları olumsuz olarak değişim gösterir mi?

KAYNAKÇA

ADLER, Alfred. (1983). **Kişilik Bozuklukları ve Toplumsal Bütünleşme.** (Çev. Belkıs Çorakçı). Ankara: Say Kitap Pazarlama.

ANKAY, Aydın. (1992). “Gençlik, Çağdaş, Sanat, Çağdaş Sanat Eğitimi” **Sanat ve Gençlik Sempozyumu (14-18 Ekim 1985).** İstanbul: M.s.ü. Matbaası.

BAŞARAN, İbrahim Ethem. (2005). **Eğitim Psikolojisi (Gelişim Öğrenme ve Ortamı).** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

BAŞARAN, İbrahim Ethem. (1988). **Eğitim Psikolojisi Modern Eğitimin Psikolojik Temelleri.** Ankara: Gül Yayınevi.

BAYMUR, Feriha. (1978). **Genel Psikoloji.** İstanbul: İnlaklap ve Aka Kitapevi.

BEŞMERT, Akay. (1967). **Suçlu Çocuklar ve Yargılanması.** Artvin: Gürbüz Basımevi.

BODE, U. Otto.G. (1979). **Yaratıcılık Eğitimi.** Fr. Bonn: Bad Godesberg.

ÇİLENTİ, Kamuran, (1984). **Eğitim Teknolojisi ve Öğretim.** Ankara: Kadioğlu Matbaası.

DOĞAN, Şaduman, (1978). **Seramik Teknolojisi.** İstanbul: Birsan Yayınevi.

ELKİN, Frederick. (1995). **Çocuk ve Toplum Çocuğun Toplumsallaştırılması.** (Çev. Nafize Güngör), Ankara: Göldoğan Yayınları.

ERTÜRK, Selahaddin. (1979). **Program Geliştirme ve Değerlendirme.** Ankara: Yelkentepe Yayınları.

ETİKE, Serap. (1995). **Türk Sanat Eğitiminin Tarihsel Gelişim Süreci İçinde Ortaokul Resim Eğitimi ve Resim Öğretmeni Yetiştirme (1923-1950)**. Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara: Ankara Üniversitesi.

GENÇAYDIN, Zafer. (1993). **Sanat Eğitimi**. Eskişehir: A.Ü. Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

GENÇTAN, Engin. (1995). **Normal Dışı Davranışlar**. İstanbul: Remzi Kitapevi.

GÖĞÜŞ, Nafiz. (2004). **Çinicilik ve Seramik Teknolojisi**. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

KARABAŞ, Emel. (1985). "Suçlu Çocuklara Verilen Psiko-Sosyal Hizmetler" **Suçlu Çocuklar, Suça İtilme Nedenleri ve Eğitim Yolu İle Korunmaları**. Ankara: Yarı Açık Cezaevi Matbaası.

KÖKNEL, Özcan. (1995). **Kişilik**. İstanbul: Altın Kitaplar.

SENEMOĞLU, Nuray. (2004). **Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya**. Ankara: Gazi Kitapevi.

SAN, İnci. (1979). **Sanatsal Yaratına ve Çocukta Yaratıcılık**. İşbankası Yayınları.

TOYDEMİR, Nihat.(1974). **Seramik Yapı Malzemeleri**. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Yapı Malzemeleri.

ULUĞTEKİN, Sevda. (1991). **Hükümlü Çocuk ve Yeniden Toplumsallaşma**. Ankara: Bizim Büro.

YEŞİLYAPRAK, Binnur. (2003). **Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi**. Ankara: Pegem A Yayınları.

TUNCAY, Mehmet Ali. (1985). “Gençlik Yılında Gençliğimiz ve Genç Suçluların Sorunları ile Bu Sorunlara Çözüm Bulma Yolları Üzerine Bir İnceleme”. **Adalet Dergisi Gençlik Yılı Özel Sayısı**. Ankara: Yarıaçık Cezaevi Matbaası.

TURGUT, H. A. Özgöz. (1988). **Ankara Çocuk İslahevimiz**. Ankara: Yarı Açık Cezaevi Matbaası.

YAVUZER, Haluk. (1981). **Psiko-Sosyal Açıdan Çocuk Suçluluğu**. İstanbul: Edebiyat Fakültesi Matbaası.

YAVUZER, Haluk. (1982). **Çocuk ve Suç**. İstanbul:Altın Kitaplar Matbaası.

YAVUZER, Haluk (2000). **Eğitim ve Gelişim Özellikleriyle Okul Çağı Çocuğu**. İstanbul: Remzi Kitapevi.

YAVUZ, Halide S. (1989). **Yaratıcılık**. İstanbul: B. Ü. Yayınları.

YÖRÜKOĞLU, Atalay (1988). **Çocuk Ruh Sağlığı**. Ankara: Türkiye İşbankası Kültür Yayınları.

YÖRÜKOĞLU, Atalay (1995). **Gençlik Çağı**. Ankara: Türkiye İşbankası Kültür Yayınları.

YÜCEL, Mustafa (1986). **Suç ve Ceza**. Ankara: Emekli Ofset.

BECERİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Ankara Keçiören İslahevinde bulunan 15 çocuğa uygulanan beceri-tutum ölçeği; ön test ve son test olarak uygulanmıştır. Ön test ve son test uygulamasının amacı, çocuğun seramik eğitimi almadan önceki beceri-tutumuyla, seramik eğitimi aldıktan sonraki beceri-tutumu arasındaki farkı belirlemektir. Aşağıda çocuklara uygulanan testin soruları ve çocukların bu sorulara verdikleri cevaplar vardır. Test evet-hayır şeklinde uygulanmıştır. Sorulara verilen “evet” yanıtı “1” olarak , “hayır” yanıtı “0” olarak numaralandırılmıştır. Ön test ve son test ayrı ayrı değerlendirildikten sonra karşılaştırması yapıp, verilen seramik eğitiminin beceri-tutumda olumlu değişiklik oluşturup oluşturmadığı belirlenmiştir.

Test Soruları

1. Kendime güvenirim.
2. Bana verilen bir işi başarabilirim.
3. Yeteneklerimin farkındayım.
4. Bir iş verildiğinde grup arkadaşlarımla yardımlaşmaktan zevk alırım.
5. Çok katı fikirlerim vardır.
6. Başkalarının düşüncelerine saygı duyarım.
7. Yeni düşünceler beni heyecanlandırır.
8. Duygularımı dışarı yansıtamam.
9. Bir sorunla karşılaştığımda çözüm yolunu bulurum.
10. Bir işe konsantre olmakta güçlük çekmem.

11. Kendimi işe yarar ve önemli hissederim.

12. Benden farklı düşünen insanlara karşı saygılıyım.

13. Diğer insanlarla bir şeyler paylaşmayı severim.

Öğrenci Sayısı

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

Sorular

1.	1-1	0-1	0-1	1-1	0-1	1-0	1-1	0-1	0-1	1-1	0-1	1-1	0-1	0-1	0-1
2.	0-1	0-1	1-1	1-0	0-1	0-1	0-1	1-0	1-1	0-1	0-1	0-1	1-1	0-1	0-1
3.	0-1	0-1	1-0	1-0	0-1	0-0	0-1	1-0	0-1	0-1	1-1	0-1	0-1	1-0	1-1
4.	0-1	0-0	0-1	0-1	0-1	1-0	0-1	0-1	0-1	0-0	1-0	0-1	1-1	0-1	0-1
5.	0-0	1-1	0-0	1-1	1-0	1-0	1-1	1-1	1-0	0-0	1-1	1-1	0-0	1-0	0-0
6.	0-1	1-1	0-1	1-0	0-1	0-1	0-1	1-0	0-0	0-1	0-1	0-1	0-1	1-1	0-1
7.	1-1	1-0	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1	1-1	0-1	1-1	0-1	0-1	1-0	0-1
8.	1-0	1-0	1-0	1-0	1-1	1-0	1-0	0-1	1-0	0-1	1-1	1-0	1-1	0-1	0-0
9.	1-1	1-1	0-1	1-1	1-1	1-0	1-1	1-1	1-1	1-1	1-1	1-1	1-1	0-1	0-1
10.	0-1	0-1	0-0	0-1	0-1	1-0	0-0	0-1	0-1	1-1	1-1	0-0	1-1	0-1	0-1

11. 1-1 0-1 1-1 0-1 0-1 1-1 0-1 0-1 0-1 1-1 0-1 1-1 0-0 0-1 0-0

12. 0-1 0-0 0-1 1-1 0-1 0-1 1-0 0-1 0-1 1-0 0-0 0-1 0-1 0-1 0-1

13. 1-1 1-1 1-0 1-1 0-1 1-1 0-1 0-1 1-0 0-1 1-1 0-1 1-1 1-1 0-1

Bu çalışmada öntest ve sontest sonrasında sorulara verilen cevapların istatistiksel olarak farklı olup olmadıkları McNemar test istatistiği ile sınanmıştır. P değerinin 0.05 den küçük olması, farkın istatistiksel olarak önemli olduğunu, yani öntest ve sontestteki cevapların aralarındaki ilintisinin göstergesidir.

Çıkan sonuçlara göre;

1.Soruya göre öntestte; 6 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 9 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir.Son testte 14 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 1 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir.Bu sonuca göre çocukların seramik eğitimi aldıktan sonra kendilerine olan özgüvenleri yüksek çıkmıştır. ($p < 0.05$)

2.Soruya göre 5 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 10 öğrenci evet seçeneğini işaretlemiştir. Son testte 13 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 2 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir.Bu sonuca göre çocukların seramik eğitimi aldıktan sonra verilen bir işi başarma oranı yüksek çıkmıştır. ($p < 0.05$)

3.Soruya göre 6 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 11 öğrenci evet seçeneğini işaretlemiştir. Son testte 10 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 5 öğrenci hayır

seçeneğini işaretlemiştir. Bu sonuca göre çocukların seramik eğitimi aldıktan sonra yeteneklerinin farkına varma oranı yüksek çıkmıştır. ($p > 0.05$)

4. Soruya göre 4 öğrenci evet yanıtı verirken 11 öğrenci hayır cevabını işaretlemiştir. Son testte 11 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 5 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir. Bu sonuca göre çocukların seramik eğitimi aldıktan sonra grup çalışmalarına katılım oranı yükselmiştir. ($p < 0.05$)

Buna göre grup çalışması yapmaktan hoşlandıkları sonucu çıkmıştır.

5. Soruya göre 10 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 5 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir. Son testte 7 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 8 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir. Bu sonuca göre çocukların seramik eğitimi aldıktan sonra katı düşüncelerindeki oranda düşüş gözlemlenmiştir. ($p > 0.05$)

6. Soruya göre 5 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 10 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir. Son testte 12 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 3 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir. Bu sonuca göre çocukların seramik eğitimi aldıktan sonra başkalarının düşüncelerine saygı duyma oranı artmıştır. ($p < 0.05$)

7. Soruya göre 4 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 11 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir. Son testte 13 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 2 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir. Bu sonuca göre çocukların seramik eğitimi aldıktan sonra yeni düşüncelerin onları heyecanlandığı ortaya çıkmıştır. ($p < 0.05$)

8. Soruya göre 11 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 4 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir. Son testte 14 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 1 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir. Bu sonuca göre çocukların seramik eğitimi aldıktan sonra duygularını dışarı yansıtırma oranı artmıştır. ($p > 0.05$)

9. Soruya göre 12 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 3 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir. Son testte 14 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 1 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir. Bu sonuca göre çocukların seramik eğitimi aldıktan sonra bir sorunla karşılaşıldığında çözüm bulma oranı artmıştır. ($p > 0.05$)

10. Soruya göre 4 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 11 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir. Son testte 11 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 4 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir. Bu sonuca göre çocukların seramik eğitimi aldıktan sonra konsantrasyon oranları yükselmiştir. ($p < 0.05$)

11. Soruya göre 5 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 10 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir. Son testte 13 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 2 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir. Bu sonuca göre çocukların seramik eğitimi aldıktan sonra kendilerine olan güvenleri artmıştır. ($p < 0.05$)

12. Soruya göre 3 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 12 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir. Son testte 11 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 4 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir. Bu sonuca göre çocukların seramik eğitimi aldıktan sonra kendilerinden farklı düşünen insanlara saygıları artmıştır. ($p < 0.05$)

13. Soruya göre 9 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 6 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir. Son testte 12 öğrenci evet seçeneğini işaretlerken 3 öğrenci hayır seçeneğini işaretlemiştir. Bu sonuca göre çocukların seramik eğitimi aldıktan sonra diğer insanlarla paylaşma eğilimlerinde artış olmuştur. ($p > 0.05$)

Yapılan öntest ve sontestlerde seramik eğitimi aldıktan sonra çocuğun davranışlarının olumlu yönde değiştiği belirlenmiştir.

Ankara Keçiören İslahevi Seramik Sergi Çalışmalarının Fotoğrafla Sunulmasının Amaçları Aşağıda Belirtilmiştir

Yapılan seramik sergisi; Ankara Keçiören İslahevinde bulunan çocukların, fırsat verildiğinde neler yapabileceğinin bir kanıtıdır. Fotoğraflarda da görüldüğü üzere çocuklar; zengin hayal güçlerini ortaya koyarak hem kendi özgüvenlerini, hem de kendilerini ifade edebileceklerini kanıtlamışlardır. Ayrıca suça itilmiş çocukların toplum tarafından kabul görmesi; bu tür çalışmaların fotoğraflanarak belgelenmesi çeşitli medya araçlarıyla topluma duyurulmasıyla mümkündür. Araştırmada fotoğraflara geniş yer verimesi, konuyla ilgili araştırma yapanlara kanıt olması itibariyle de önemlidir.

EKLER**EK – 1. ANKARA KEÇİÖREN İSLAHEVİ SERAMİK SERGİ
ÇALIŞMALARINDAN FOTOĞRAF ÖRNEKLERİ**

EK - 1

Fotoğraf No: 1. Çamur tornasında elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 2. Elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 3. Sucuk yöntemiyle elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 4. Elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 5. Elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 6. Sucuk yöntemiyle elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 7. Elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 8. Elle şekillendirme, kazıma tekniği.

Fotoğraf No: 9. Elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 10. Kalıpla şekillendirme.

Fotoğraf No: 11. Elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 12. Elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 13. Sucuk tekniğiyle elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 14. Sucuk tekniğiyle elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 15. Plaka üzerine kazıma yöntemi.

Fotoğraf No: 16. Sucuk yöntemi ile elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 17. Elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 18. Oyma yöntemiyle elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 19. Oyma yöntemiyle elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 20. Sucuk tekniğiyle elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 21. Sucuk tekniğiyle elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 22. Sucuk yöntemi ile elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 23. Elle şekillendirme.

Fotoğraf No: 24. Ankara Keçiören İslahevi seramik sergisinden ürünlerin toplu görünümü.

Fotoğraf No: 25. Ankara Keçiören İslahevi seramik sergisinden ürünlerin toplu görünümü.

Fotoğraf No: 26. Ankara Keçiören İslahevi seramik sergisinden ürünlerin toplu görünümü.

Fotoğraf No: 27. Ankara Keçiören İslahevi seramik sergisinden ürünlerin toplu görünümü.

Fotoğraf No: 28. Ankara Keçiören İslahevi seramik sergisinden ürünlerin toplu görünümü.

Fotoğraf No: 29. Ankara Keçiören İslahevi seramik sergisinden ürünlerin toplu görünümü.

Fotoğraf No: 30. Ankara Keçiören İslahevi seramik sergisinden ürünlerin toplu görünümü.

Fotoğraf No: 31. Ankara Keçiören İslahevi seramik sergisinden ürünlerin toplu görünümü.

Fotoğraf No: 32. Ankara Keçiören İslahevi seramik sergisinden ürünlerin toplu görünümü.

Fotoğraf No: 33. Ankara Keçiören İslahevi seramik sergisinden ürünlerin toplu görünümü.

- Fotoğraflardaki Ürünlerin Değerlendirilmesi

Fotoğraf No: 1.

Ürün Adı: Süs amaçlı seramik form.

Kullanılan Malzeme: Avanos kil.

Kullanılan Teknik: Çamur tornasında elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Sıralı lacivert boya, şeffaf sır.

Fotoğraf No: 2.

Ürün Adı: Zürafa formu.

Kullanılan Malzeme: Avanos kili.

Kullanılan Teknik: Elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Sıraltı beyaz boya, seffa sır ve siyah sır.

Fotoğraf No: 3.

Ürün Adı: Testi.

Kullanılan Malzeme: Şamotlu kil.

Kullanılan Teknik: Sucuk yöntemiyle elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Yeşil sır.

Fotoğraf No: 4.

Ürün Adı: Keçi formu.

Kullanılan Malzeme: Avanos kili.

Kullanılan Teknik: Elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Sıraltı lacivert boya, Şeffaf sır.

Fotoğraf No: 5.

Ürün Adı: Öküz formu.

Kullanılan Malzeme: Avanos kili.

Kullanılan Teknik: Elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Sıraltı lacivert boya, şeffaf sır.

Fotoğraf No: 6.

Ürün Adı: Testi formu.

Kullanılan Malzeme: Şamotlu kil.

Kullanılan Teknik: Sucuk yöntemiyle elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Mavi ve turuncu sır.

Fotoğraf No: 7.

Ürün Adı: Keçi formu.

Kullanılan Malzeme: Şamotlu kil.

Kullanılan Teknik: Elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Yeşil sır.

Fotoğraf No: 8.

Ürün Adı: At formu.

Kullanılan Malzeme: Şamotlu kil.

Kullanılan Teknik: Elle şekillendirme, kazıma tekniği.

Kullanılan Renkler: Kahverengi sır.

Fotoğraf No: 9.

Ürün Adı: Şekerlik.

Kullanılan Malzeme: Şamotlu kil.

Kullanılan Teknik: Elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Mor sanayi sırlı.

Fotoğraf No: 10.

Ürün Adı: Kuruyemiş kabı.

Kullanılan Malzeme: Döküm kili.

Kullanılan Teknik: Kalıpla şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Yeşil sıraltı boya, şeffaf sır.

Fotoğraf No: 11.

Ürün Adı: Süs amaçlı çaydanlık.

Kullanılan Malzeme: Avanos kili.

Kullanılan Teknik: Elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Sıraltı siyah boya, şeffaf sır.

Fotoğraf No: 12.

Ürün Adı: Kartal formu.

Kullanılan Malzeme: Avanos kili.

Kullanılan Teknik: Elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Siyah sır.

Fotoğraf No: 13.

Ürün Adı: Mumluk.

Kullanılan Malzeme: Şamotlu kil.

Kullanılan Teknik: Sucuk tekniğiyle elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Sıraltı; mavi, kırmızı, kahverengi, siyah boya üzerine şeffaf sır.

Fotoğraf No: 14.

Ürün Adı: Testi.

Kullanılan Malzeme: Şamotlu kil.

Kullanılan Teknik: Sucuk tekniğiyle elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Sıralı koyu kırmızı boya üzerine şeffaf sır.

Fotoğraf No: 15.

Ürün Adı: Süs amaçlı levha.

Kullanılan Malzeme: Avanos kili.

Kullanılan Teknik: Plaka üzerine kazıma yöntemi.

Kullanılan Renkler: Sıraltı siyah boya üzerine şeffaf sır.

Fotoğraf No: 16.

Ürün Adı: Ayakkabı.

Kullanılan Malzeme: Avanos kili.

Kullanılan Teknik: Sucuk yöntemi ile elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Sıraltı siyah boya üzerine şeffaf sır.

Fotoğraf No: 17.

Ürün Adı: Ürgüp Göreme Mağara Evleri.

Kullanılan Malzeme: Şamotlu kil.

Kullanılan Teknik: Elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Yeşil sır.

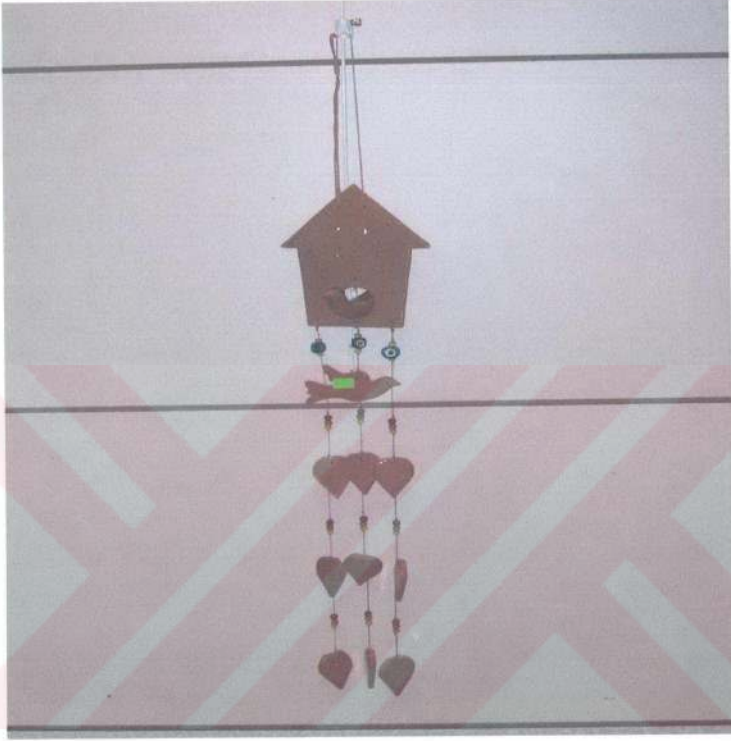
Fotoğraf No: 18.

Ürün Adı: Kapı süsü.

Kullanılan Malzeme: Avanos kili.

Kullanılan Teknik: Oyma yöntemiyle elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Kahverengi sır.

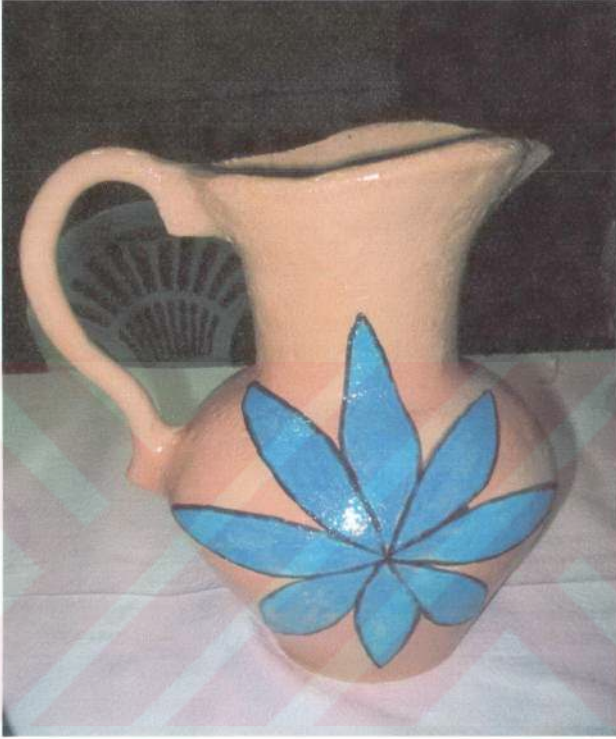
Fotoğraf No: 19.

Ürün Adı: Kapı süsü.

Kullanılan Malzeme: Avanos kili.

Kullanılan Teknik: Oyma tekniğiyle elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Şeffaf sır.

Fotoğraf No: 20.

Ürün Adı: Sürahi.

Kullanılan Malzeme: Şamotlu kil.

Kullanılan Teknik: sucuk yöntemi ile elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Sıraltı mavi, siyah boya üzerine şeffaf boya.

Fotoğraf No: 21.

Ürün Adı: Şekerlik.

Kullanılan Malzeme: Şamotlu kil.

Kullanılan Teknik: Sucuk tekniğiyle elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Mor sır.

Fotoğraf No: 22.

Ürün Adı: Testi.

Kullanılan Malzeme: Şamotlu kil.

Kullanılan Teknik: Sucuk yöntemi ile elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Mor sır, mavi sır.

Fotoğraf No: 23.

Ürün Adı: Soyut insane figürü.

Kullanılan Malzeme: Şamotlu kil.

Kullanılan Teknik: Elle şekillendirme.

Kullanılan Renkler: Siyah sır, kırmızı sır.

Fotoğraf No: 24

Ankara Keçiören İslahvi seramik sergisinden ürünlerin toplu görünümü.

Fotoğraf No: 25.

Ankara Keçiören İslahevi seramik sergisinden ürünlerin toplu görünümü.

Fotoğraf No: 26.

Ankara Keçiören İslahevi seramik sergisinden ürünlerin toplu görünümü.

Fotoğraf No: 27.

Ankara Keçiören İslahvi seramik sergisinden ürünlerin toplu görünümü.

Fotoğraf No: 28.

Ankara Keçiören İslahevi seramik sergisinden ürünlerin toplu görünümü.

Fotoğraf No: 29.

Ankara Keçiören İslahevi seramik sergisinden ürünlerin toplu görünümü.

Fotoğraf No: 30.

Ankara Keçiören İşlahevi seramik sergisinden ürünlerin toplu görünümü.

Fotoğraf No: 31.

Ankara Keçiören İslahvi seramik sergisinden ürünlerin toplu görüntümü.

Fotoğraf No: 32.

Ankara Keçiören İslâhî seramik sergisinden ürünlerin toplu görünümü.

Fotoğraf No: 33.

Ankara Keçiören İslâhîvi seramik sergisinden ürünlerin toplu görünümü.

Fotoğraflardaki Ürünlerin Değerlendirilmesi

Ankara Keçiören İslahevindeki Çocukların sergi çalışmaları, ıslahevinin onlara verdikleri olanaklar çerçevesinde başarılı bir biçimde sergilenmiştir. Sergide satışa sunulan ürünler; Seramik öğretmeninın çabaları ile Anadolu Medeniyetler Müzesinin gezilmesi ve oradaki eserlerin incelenmesiyle stilize edilmiştir. Bazı formlar işlevsel özellik taşıırken, bazı formlar süs eşyası özelliğindedir. Kullanılan tüm renkler (sıraltı boya ve sırlar) ve formlar çocukların iç dünyasının yansımalarını oluşturmaktadır.

